

Autoreitin suunnittelu Keski-Portugaliin suomalaisille matkailijoille

Satu Savimäki

Opinnäytetyö
Matkailun koulutusohjelma
2016

Tekijä Satu Savimäki	
Koulutusohjelma Matkailun koulutusohjelma	
Opinnäytetyön otsikko Autoreitin suunnittelu Keski-Portugaliin suomalaisille matkailijoille	Sivu- ja liitesivumäärä 29 + 36
<p>Tämän Haaga-Helian produktiivisen opinnäytetyön tuloksena syntyi automatkailutuote suomalaisille matkailijoille Keski-Portugaliin. Intohimo Portugaliin, sen kieleen ja kulttuuriin sai aikaan idean opinnäytetyön aiheeseen. Yhteistyö toimeksiantaja SUBLU Tour Portugal -matkatoimiston kanssa lähti yhteisestä halusta kehittää Portugalin matkailua sekä tehdä maata tunnetummaksi suomalaisille matkailijoille.</p> <p>Kehiteltäväksi palveluksi on valittu automatkailutuote, jonka avulla on pyritty toteuttaman kiertomatkailun ja omatoimimatkailun trendejä. Lopulliselle autoreitille on valittu sellaisia kohteita, joita on vaikea saavuttaa ilman autoa. Näin maan pienimpiä ja unohdettuja kohteita voitaisiin herättää uudelleen henkiin.</p> <p>Toimeksiantaja toivoo opinnäytetyön tuovan esille Nazaréta ja Keski-Portugalia. Nazaré sijaitsee maan keskiosassa, kätevässä paikassa erityisesti Portugaliin aikovien automatkailijoiden kannalta, sillä sieltä on helppo tehdä matkoja muuallekin. Sen sijainti on erityisen hyvä suhteessa lopullisen autoreitin muihin kohteisiin. Lisäksi se tarjoaa hyvät majoitusmahdollisuudet automatkailijalle.</p> <p>Työn teoriaosuudessa käydään läpi produktin syntyä sekä avataan tuotteistamisen teoriaa palvelumuotoilun näkökulmasta. Siinä on myös esitelty Portugalia matkailumaana. Automatkailutuotteen kokoamisessa on toimeksiantajan toiveiden lisäksi käytetty apuna Portugalissa autolla matkanneiden suomalaisten haastattelutuloksia.</p> <p>Produktiosio koostuu varsinaisesta automatkailutuotteesta eli automatkaoppaasta, josta löytyy tarvittavat tiedot ja neuvot automatkailuun Portugalissa, seitsemän päivää kestävä automatkan ajoreitti Keski-Portugalissa sekä tietoa ja kuvia reitillä nähtävistä kohteista.</p>	
Asiasanat automatka, Portugali, automatkailutuote, Keski-Portugali, opas, palvelumuotoilu	

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Portugali matkailumaana.....	3
3 Tuotteistaminen.....	9
3.1 Tuotteistaminen	9
3.2 Matkailutuotteen kehitys.....	10
3.3 Vesiputousmalli ja Stickdornin palvelumuotoilun prosessimalli.....	12
3.4 Tarinankerronta tuotekehityksen prosessimallina	15
4 Produkti ja sen synty	18
4.1 Taustatutkimus.....	18
4.2 Tuotesuunnittelun eri vaiheet	20
4.3 Perustelut omille valinnoille	23
5 Pohdinta.....	25
Lähteet	27
Liitteet.....	30
Liite 1. Haastattelukysymykset	30
Liite 2. Suomalaisen automatkailijan opas Keski-Portugaliin	32

1 Johdanto

Monesti erehdytään uskomaan, että matkailun taian voi löytää vain matkustamalla mahdollisimman kauas. Reilun 3000 kilometrin etäisyydellä Suomesta samassa maanosassa sijaitsee kuitenkin yksi maailman hurmaavimmista matkailukohteista. Portugali tarjoaa taian tuntua suomalaiselle matkailijalle – myös sellaiselle, joka on ehtinyt kolata jo muut Euroopan maat. Portugalin suhteellisen pieni pinta-ala, alueittain vaihtelevat maisemat ja monipuolinen kulttuuritarjonta yhdessä toimivan tieverkoston kanssa houkuttelevat matkailijaa taittamaan matkaa autolla.

Intohimo Portugaliin, sen kieleen ja kulttuuriin sai aikaan idean opinnäytetyön aiheeseen. Puolen vuoden ajanjakso Portugalissa vaihto-opintojen parissa riitti sen monipuoliseen tutkimiseen ja aivan uudenlaisen kulttuurikiinnostuksen heräämiseen. Matkailualan koulutus on siellä korkeatasoista ja Etelä-Euroopassa hyvinkin arvostettua. Käytännön tasolla maan matkailu on kuitenkin vielä melko hitaasti kehittyvää, ja monille matkailijoille Portugali on täysin tuntematon kohde. Alan ammattiopinnot yhdistettynä henkilökohtaiseen uteliaisuuteen ja kulttuurinnälkään olivat omiaan luomaan uusia ideoita Portugalin matkailun kehittämiseksi.

Havainnot Portugalin matkailun luonteesta herättivät suomalaisena mielenkiintoisen huomion: suomalainen ja portugalilainen matkailukulttuuri kohtaavat enemmän kuin uskoisi-kaan. Maan rikas historia, nostalgiset pikkukaupungit, kaunis arkkitehtuuri, sekä luontomaisemat metsineen ja peltoineen (siinä missä Suomessa viljapeltoja, Portugalissa viinitarhoja...) ovat omaleimaisinta Portugalia. Myös yksinkertaisuudesta nauttiminen kuuluu yhteisiin piirteisiin suomalaisen kulttuurin kanssa: muun muassa ruoka on hyvässä mielessä yksinkertaista – kotitekoista, herkullista ja tarjoiltu isoina annoksina. Toisaalta Portugali tarjoaa myös paljon uutta ja eksoottista suomalaiselle turistille. Suomea lämpimämpi ilmasto, upeat rannat, viinitilat sekä intohimo jalkapalloon ovat asioita, joita monet suomalaiset toivovat näkevänsä ja kokevansa ulkomaille matkustaessaan.

Huomio kotimaan ja Portugalin kulttuurien samankaltaisuudesta kehittyi lopulta ideaksi suunnitella matka suomalaisille turisteille Portugaliin. Maan sisäiset tieverkot ovat selkeitä ja helppokulkuisia, joten matkustaminen henkilöautolla on Portugalissa mukavaa ja kannattavaa. Autoliikenne on vauhdikasta, mutta samalla joustavaa sekä sujuvaa, ja paikalliset ovat tottuneet turistien ajamiin autoihin.

Yhteinen kiinnostus Portugalin matkailuun ja halu tehdä Portugalia tunnetummaksi suomalaisille matkailijoille sai aikaan yhteistyön opinnäytetyön toimeksiantajan kanssa. Portugalissa Nazarén kaupungissa sijaitsevan SUBLU Tour Portugal -matkatoimiston Pohjoismaiden myyntipäällikkö Mika Palo toivoo opinnäytetyön tuovan esille Nazaréta ja Keski-Portugalia. Nazaré sijaitsee maan keskiosassa, kätevässä paikassa erityisesti Portugaliin aikovien automatkailijoiden kannalta, sillä sieltä on helppo tehdä matkoja muuallekin. Sen sijainti on erityisen hyvä suhteessa lopullisen autoreitin muihin kohteisiin. Lisäksi se tarjoaa hyvät majoitusmahdollisuudet automatkailijalle.

Työ on produktiivinen eli toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tavoitteena on luoda automatkailutuote Keski-Portugaliin suomalaisille automatkailijoille. Tarkoituksena on luoda autoreitin lisäksi opas, josta löytyy tarvittavat tiedot ja neuvot automatkailuun Portugalissa. Autoreitille kootaan omien kokemusten sekä toimeksiantajan toiveiden mukaan maan parhaat palat – varsinkin sellaisia kohteita, joita ilman autoa on vaikea saavuttaa.

Lopullisen matkailutuotteen kehityksessä käytetään lisäksi kotimaassa tehtyjen haastattelujen tuloksia. Haastateltavina on suomalaisia matkailijoita, jotka ovat tehneet automatkan Portugalissa. Heidän kokemuksiinsa, kehitysehdotuksiinsa ja ideoitansa sovelletaan lopulliseen tuotteeseen. Autoreitti suunnitellaan sopimaan suomalaisen matkailijan tarpeisiin.

Automatkailutuote noudattaa vastuullisen matkailutuotteen arvoja. Matkustaminen olisi ympäristöystävällisempää tehdä linja-autolla tai junalla auton käytön sijaan. Lopullinen autoreitti ja sen matkalle kuuluvat kohteet suunnitellaan kuitenkin niin, että ne tukisivat kestävästä kehityksestä: maan pienimpiä ja unohdettuja kohteita voitaisiin muun muassa herättää tällöin uudelleen henkiin. Samalla tehdään Portugalia tunnetummaksi suomalaisille matkailijoille ja markkinoidaan kohteita, jotka ovat jääneet monelta matkailijalta huomaamatta.

Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta sekä produktiosuudesta eli automatkaoppaasta. Heti toisessa teoriaosuuden luvussa esitellään työn konteksti eli Portugali matkailumaana käyttäen apuna matkaoppaiden lisäksi muun muassa erilaisia tilastoja. Kolmannessa luvussa käsitellään tuotekehityksen teoriaa, jota tarkastellaan tarkemmin matkailutuotteen ja palvelumuotoilun näkökulmista. Neljännessä luvussa kuvataan tuotteen syntyä palvelumuotoilun prosessimallin pohjalta sekä perustellaan tuotteen syntyä valintoja. Teoriaosuuden viimeisessä luvussa pohditaan omaa oppimista ja arvioidaan opinnäytetyön merkitystä sekä tulevaisuutta.

2 Portugali matkailumaana

Euroopan läntisimmällä laidalla, Iberian niemimaalla sijaitsevan Portugalin (kuvio 1 ja kuvio 2) pinta-ala on vain 92 090 km², mutta asukkaita mahtuu maahan 10,6 miljoonaa. Se on sekä pinta-alaltaan että asukasluvultaan noin viisi kertaa naapurimaatansa Espanjaa pienempi. Asukastiheydeltään se on kuitenkin jopa Espanjaa hiukan tiheämpi. Atlantin saaret Azorit ja Madeira (kuvio 2) kuuluvat Portugalille. (Countrymeters 2016; Kiljunen 2013, 85,139–142.)

Kuvio 1. Portugalin kartta (World Sites Atlas 2016).

Portugalilla on rantaviivaa yhteensä 1 793 km. Maasto on vaihtelevaa: pohjoisessa vuoristoista ja etelässä aaltoilevaa tasankoa. Pohjoisessa vallitsee lauhkea meri-ilmast, mutta etelässä on lämpimämpää ja kuivempaa. (CIA 2016.)

Kuvio 2. Portugalin sijainti Euroopassa ja Azoreiden ja Madeiran saarten sijainti emämaa Portugaliin nähden (National Geographic 2016).

Portugalin matkailu alkoi kasvaa sen liittyttyä Euroopan talousyhteisöön 1986, ja sen odotetaan kasvavan seuraavien vuosienkin kuluessa (Kiljunen 2013, 142). Vuonna 2010 Portugalissa vieraili 6 832 000 kansainvälistä turistia, vuonna 2012 luku oli 7 685 000 ja vuoden 2014 luku oli kasvanut jo 9 323 000 matkailijaan (taulukko 1) (UNWTO 2016, 8). Vuonna 2025 Portugaliin odotetaan saapuvan lähemmäs 12 miljoonaa turistia (WTTC 2015, 5). Vaikka matkailu kasvaa vuosi vuodelta, on se vielä kuitenkin suhteellisen pientä verrattuna naapurimaahan Espanjaan, jossa vuonna 2014 vieraili 65 miljoonaa turistia (UNWTO 2016, 8).

Taulukko 1. Turistien määrä ja kasvu Portugali ja Espanja 2010–2014 (UNWTO 2016, 8).

Kohteet	Kansainvälisten turistien saapuminen						
	Tuhansia				Muutos (%)		
	2010	2012	2013	2014	2012/2011	2013/2012	2014/2013
Portugali	6 832	7 685	8 301	9 323	3,7	8,0	12,3
Espanja	52 677	57 464	60 675	64 995	2,3	5,6	7,1

Portugali on myös yksi suomalaisten suosikkikohdemaista. TAP Portugal -lentoyhtiö lentää Helsingistä Portugalin pääkaupunkiin Lissaboniin. Suorat lennot lähtevät kerran päivässä, ja ne ovat edullisimmillaan 300 euron hinnoissa. (TAP Portugal 2016.) Lufthansa, Norwegian, Vueling, KLM ja Air France tarjoavat edullisempia lentoja yhdellä välilaskulla, halvimmillaan 200 eurolla. (Momondo 2016).

Portugali oli vuonna 2015 kuudenneksi suosituin valmismatkakohde suomalaisten matkailijoiden keskuudessa. Tällöin Portugaliin, Madeiralle ja Azoreille matkusti yhteensä 19 217 suomalaisturistia. Espanja oli samana vuonna listan kärjessä 225 942 suomalaisturistilla. (SMAL 2016a.) Luvut laskivat hieman vuodesta 2014, jolloin Portugaliin matkusti 25 223 ja Espanjaan 284 896 suomalaista valmispakettimatkailijaa (taulukko 2) (SMAL 2016b).

Taulukko 2. Suomalaisten lentäen tehdyt vapaa-ajan valmismatkat ja markkinaosuudet (SMAL 2016b).

järjestys 2014		järjestys 2013	matkustajia 2014	osuus	matkustajia 2013	osuus
1.	Espanja/Kanaria/Baleaarit	(1.)	284 896	32,3 %	294 011	31,3 %
2.	Kreikka	(2.)	183 707	20,8 %	172 798	18,4 %
3.	Turkki	(3.)	120 975	13,7 %	128 113	13,7 %
4.	Thaimaa	(4.)	55 747	6,3 %	57 597	6,1 %
5.	Portugali/Madeira/Azorit	(5.)	25 223	2,9 %	30 556	3,3 %
6.	Italia	(7.)	21 109	2,4 %	23 696	3,0 %
7.	Kypros	(6.)	20 556	2,3 %	28 049	2,5 %
8.	Bulgaria	(9.)	13 653	1,5 %	20 502	1,3 %
9.	Itävalta	(10.)	13 040	1,5 %	12 445	2,2 %
10.	Arabiemiirikunnat	(-)	9 225	1,0 %	10 995	1,2 %

Vuonna 2014 suomalaiset tekivät yhteensä 72 000 matkaa Portugaliin (taulukko 3). Espanja on silti edelleen suosituimpi kohde myös suomalaisille, jonne matkusti samana vuonna 409 000 suomalaisturistia. (Tilastokeskus 2016, 15.)

Taulukko 3. Suomalaisten suosituimmat matkailukohteet 2014 (Tilastokeskus 2016, 15).

Liitetaulukko 4.1 Ulkomaan vapaa-ajanmatkojen (yöpyminen kohdemaassa) suosituimmat kohdemaat vuonna 2014

Matkan kohde	Matkan kesto		Yhteensä	Kesto keskimäärin	
	1-3 yötä	Vähintään 4 yötä			
	1 000 matkaa		Yötä		
Matkoja yhteensä	2 280	3 602	5 882	6,8	
Pohjoismaat	Yhteensä	601	379	980	3,6
	Norja	57	71	129	4,9
	Ruotsi	509	259	768	3,4
	Tanska	61	3,6
Venäjä ja Baltia	Yhteensä	1 270	369	1 639	2,9
	Venäjä	175	61	237	3,1
	Viro	1 068	257	1 325	2,7
Itä- ja Länsi-Eurooppa	Yhteensä	336	731	1 067	6,1
	Britannia	70	132	203	5,8
	Itävalta	..	52	55	6,2
	Puola	77	4,1
	Ranska	..	141	164	9,0
	Saksa	93	163	256	6,0
	Sveitsi	..	51	54	7,4
	Tsekki	60	4,1
	Unkari	..	50	97	4,6
Etelä-Eurooppa ja Itäisen Välimeren maat	Yhteensä	70	1 571	1 641	9,2
	Espanja (ilman Kanariansaaria)	..	395	409	11,7
	Espanjan Kanariansaaret	..	344	347	9,2
	Italia	..	225	265	6,9
	Kreikka	..	203	203	7,9
	Kroatia	..	65	69	8,1
	Portugali	..	72	72	9,1

Etelän Algarven aurinkorannoilla vieraillee vuosittain yli 20 miljoonaa lomailijaa (Kiljunen 2013, 142). Suurin osa Portugalin matkailijoista suuntaa Algarven rantojen lisäksi golfkentille tai Portugalin suurimpiin kaupunkeihin Lissaboniin ja Portoon (DK Eyewitness Travel 2012, 17–18). Suositujia matkakohteita ovat myös Portugalin saaret Madeira ja Azorit, joissa sijaitsee UNESCO:n maailmanperintökohteita (DK Eyewitness Travel, 2012, 336).

Portugalin vetovoima koostuu monista seikoista: lukuisat keskiaikaiset linnat ja luostarit, sekä autenttiset pikkukylät houkuttelevat tutkimaan maan rikasta historiaa, toisaalta suuremmat kaupungit, hiekkarannat ja viinitarhat tarjoavat upeita maisemia ja mitä erilaisimpia aktiviteetteja vierailijoilleen (Lonely Planet 2015, 525). Portugalissa sijaitsee 13 UNESCO:n maailmanperintökohdetta (UNESCO 2016). Keski-Portugalissa sijaitsevassa Tomarin kaupungissa sijaitseva keskiaikainen Kristuksen luostari on yksi näistä perintökohteista. Myös maan suurimmissa kaupungeissa sijaitsee UNESCO:n perintökohteita:

Lissabonissa Hieronymuksen luostari ja Belémin torni ja Portossa kaupungin historiallinen keskusta. (UNESCO 2016.)

Sekä Lonely Planet (2013, 563) että DK Eyewitness Travel (2012, 10) korostavat Portugalin vaihtelevia maisemia, nähtävyyksiä ja aktiviteetteja yhtenä sen tärkeimmistä vahvuuksista matkailukohteena. Jo pelkkä Keski-Portugalin alue tarjoaa perinteisiä kumpuilevia rinnemaisemia, oliivipuumetsiköitä, välimerellisiä kyliä täynnä valkoiseksi maalattuja taloja, muurien sisällä sijaitsevia kyliä, keskiaikaisia linnoja ja esihistoriallisia jäänteitä ja tietysti hyviä viinejä. Tomarin keskiaikainen Kristuksen luostari, Óbidosin historiallinen ja välimerellinen muurien sisällä sijaitseva pikkukylä sekä Nazarén ja Penichen ranta- ja surffiparatiisit kuuluvat Keski-Portugalin jollei jopa koko maan parhaimpiin kohteisiin. (Lonely Planet 2015, 542–546.)

Portugalin matkailun hidas kasvaminen on vaikuttanut siihen, ettei rantoja ole turmeltu samalla tavalla kuin Espanjassa. Matkailupalveluiden laatuun kiinnitetään myös enemmän huomiota. (Robertson 2015, 178.) Robertson (2015, 20) huomauttaa myös, ettei Portugalia tulisi todellakaan pitää Espanjan maantieteellisenä jatkeena, sillä kahden maan välillä on todella paljon eroavaisuuksia: Portugalista löytyy esimerkiksi paljon enemmän kasvillisuutta, kuten kukkia, puita ja pensaita.

Portugali on turvallinen matkailukohde, joskin varkaudet ja ryöstöt ovat jokseenkin yleisiä varsinkin Lissabonin alueella. Automatkailijoiden tulee kiinnittää huomiota portugalilaiseen liikennekulttuuriin, joka eroaa huomattavasti suomalaisesta. Ajotyylillä on melko vauhdikasta ja tempoilevaa. Myös automurrot ovat yleistyneet, joten autoihin ei kannata jättää mitään arvokasta. (Ulkoasiainministeriö 2016.)

Auton vuokraaminen Portugalissa tarjoaa eniten joustavuutta maan sisäiseen matkailuun. Junat ovat halpoja, mutta hitaita; bussit taas nopeampia, mutta yleensä kalliimpia. Kaikkiin pienempiin kohteisiin ei myöskään ole sujuvaa bussi- tai junaliikennettä. (DK Eyewitness Travel 2012, 456.) Maassa on toimiva moottoritieverkosto (autoestradas), jonka teistä suurin osa on maksullisia (Autoliitto 2015, 179). Autoestradiojen lisäksi löytyy vielä monia maksuttomia teitä, joilla on yleensä vähemmän liikennettä. Monet pienemmät tiet ovat lisäksi miellyttävämpiä ajaa varjostavien puiden ja rehevämpien maisemien vuoksi. (Robertson, 2015, 20.)

Portugalin valuutta on euro ja englantia puhutaan laajalti koko maassa. Turisti-infoja löytyy suurimmista kaupungeista sekä suosituista turistikohteista. Internet-yhteyksiä on laajalti saatavissa koko maassa. Portugalin sana wc:lle on casa de banho. Vessoja on moottoreiden varsilla huoltoasemilla, bussi- ja juna-asemilla sekä kauppakeskuksissa. (DK Eyewitness Travel 2012, 446–454.)

Portugali tarjoaa laajan kattauksen erilaisia majoitusvaihtoehtoja luksushotelleista, hostelleihin, maaseutumajoitukseen, telttailuun ja vuokrattaviin loma-asuntoihin. Erikoisuutena löytyy pousada-majoitusvaihtoehto, joita on neljän tyyppisiä: historiallisia (historic), historiallisesti suunniteltuja (historic design), lumoavia (charm) sekä luonnollisia (nature). Historiallisia pousadoja on linnoissa, luostareissa sekä palatseissa. Muun tyyppiset pousadat sijaitsevat usein syrjäisemmillä alueilla, esimerkiksi maaseudulla, ja niiden pääasiallinen tarkoitus on luoda tunnelmallinen majoituskokemus. (DK Eyewitness Travel 2012, 376–378.)

Välttämättömiä ruoka- ja juomakokemuksia Portugalissa ovat kalaruoat ja merenelävät, Douron alueen portviinit ja punaviinit, vinho verde eli vihreä viini sekä paikalliset leivonnaiset, erityisesti pastel de nata eli kermaleivos (Lonely Planet 2013, 564). Portugalin sielu löytyy fado-musiikista, jota voi käydä kuuntelemassa lukuisissa fado-ravintoloissa (Lonely Planet 2015, 535).

3 Tuotteistaminen

Tässä luvussa käydään läpi tuotekehityksen eli tuotteistamisen teoriaa erityisesti matkailun näkökulmasta. Tuotteistamista käsitellään lähinnä service designin eli palvelumuotoilun kautta, koska opinnäytetyön tavoitteena on luoda automatkailutuote Portugaliin opaskirjasen muodossa. Matkailutuote on aina palvelu, sillä matka on asiakkaalle aineeton, sitä ei voi varastoida tai monistaa täysin samanlaisena. Palvelu voi sisältää konkreettisia osia, tässä tapauksessa opinnäytetyön konkreettisen opasosisuuden, jota voidaan hyödyntää matkan aikana. (Komppula & Boxberg 2005, 10.)

3.1 Tuotteistaminen

Tuotteistaminen tarkoittaa, että luodaan ominaisuuksiltaan uusia tai erilaisia tuotteita, jotka tarjoavat asiakkaille uusia hyötyjä. Tuotteistaminen voi olla jo olemassa olevan tuotteen muokkausta tai sellaisen tuotteen lanseerausta, jota ei ole vielä esitetty markkinoille. Se voi tarkoittaa myös, että laaditaan täysin uusi tuote, jolla pyritään tyydyttämään asiakkaan uutta tarvetta tai täyttämään tyhjää markkinarakoa. (Business Dictionary 2015.)

Stefan Moritz (2008, teoksessa Stickdorn & Schneider 2011, 31) toteaa, että asiakkaiden tarpeiden lisäksi on tärkeää huomioida myös organisaation tarpeet: miten tärkeää tuotteen kehittäjille on luoda tuottava, tehokas ja vaikuttava tuote (Stickdorn & Schneider 2011, 31). Opinnäytetyössä on huomioitu vahvasti toimeksiantajan yrityksen tarpeet markkinoida Keski-Portugalia matkailukohteena. Automatka tehdään maan keskiosassa ja reitille sisällytetään toimeksiantajan toivomia matkailukohteita.

Uuden tuotteen kehittäminen on prosessi, joka lähtee uusien ideoiden etsimisestä. Parhaimmat ideat ovat usein asiakaslähtöisiä, sillä silloin ollaan kehittämässä tuotetta, jolle oikeasti on kysyntää. Jos tuote kehitetään vain yrityksen omien mieltymysten pohjalta, vaarana on, ettei se saa markkinoilla odotettua vastaanottoa. Portugalin automatkailutuotteen idea on asiakaslähtöinen, sillä idean taustalla on omat kokemukset Portugalissa tehdyistä automatkoista ja halu kehittää automatkailijoita helpottava palvelu. Idean kehittämisessä on käytetty apuna myös haastatteluja, jotka on tehty Portugalissa autolla matkustaneille suomalaisille. (Komppula & Boxberg 2005, 97.)

Monesti kokonaisvaltainen tuotteen tai palvelun kehittäminen päättyy sen kaupallistamiseen. Ideoinnin ja kaupallistamisen väliin kuuluu usein monia muita tuotekehityksen vaiheita. Sekä Kotler, Bowen & Makens (2014, 264–272) että Komppula & Boxberg (2005, 96–99) esittävät samankaltaiset tuotekehityksen prosessimallit, jotka sopivat yleisesti monen palvelun ja tuotteen kehitykseen. Kyseiseen malliin kuuluu ideoinnin lisäksi liikeidean arviointi ja kehittäminen, tuote- tai palvelukonseptin kehitys ja testaus, markkinointistrategian kehitys, bisnesanalyysi, prototyypin testaus, markkinatestaus ja viimeisenä kaupallistaminen.

Kyseinen prosessimalli on selkeä ja paljon käytetty, mutta se ei sovi kaikenlaiseen tuotekehitykseen. Joskus tuotekehitys saatetaan jättää ideoinnin tasolle, toisinaan sama yritys ei toteuta tuotteistamisen kaikkia vaiheita ja toisinaan taas kehittämisvaiheiden väliin voidaan lisätä erilaisia vaiheita.

3.2 Matkailutuotteen kehitys

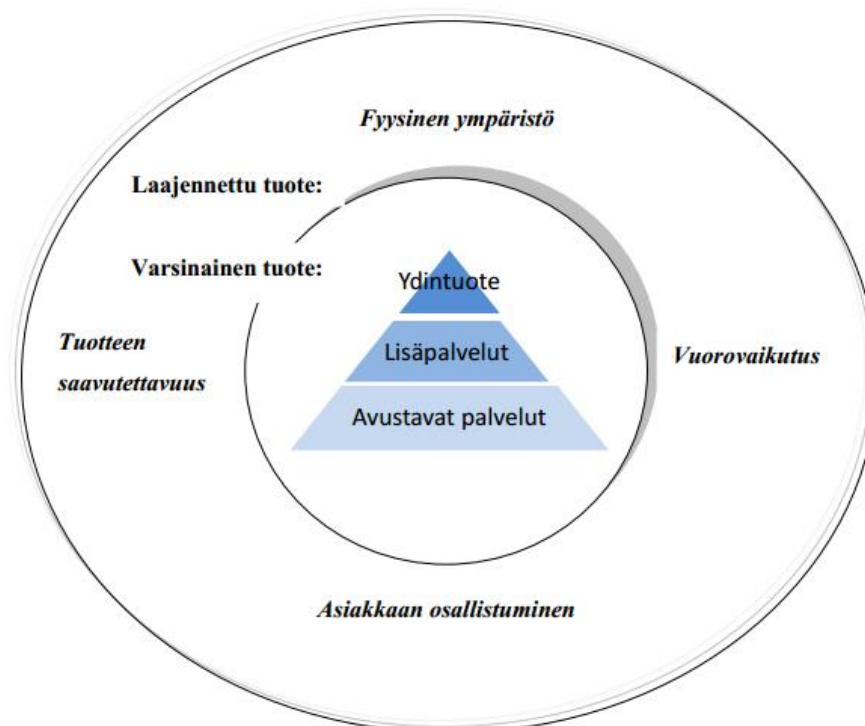
Matkailutuote on palvelutuote, sillä se koostuu eri palveluntarjoajien palveluista. Mikä kuitenkin erottaa matkailutuotteen muista palvelutuotteista, on sen sitominen johonkin paikkaan. Matkailu tarkoittaa sitä, että ihmiset matkustavat pois päivittäisestä asuin- ja työympäristöstään haluamiinsa matkailukohteisiin. Matkailutuotteen keskiössä voi olla matkakohte tai matkan aikana tarjotut palvelut. (Komppula & Boxberg 2005, 13–15.)

Kun matkailutuotetta katsellaan sen tarjoamien palvelujen näkökulmasta, voidaan siinä havaita kolme tasoa: ydinpalvelut, avustavat palvelut sekä tukipalvelut. Ydinpalvelu määrittää asiakkaan näkökulmasta, jossa palvelun tavoitteena on tuottaa asiakkaalle jotakin hyötyä. (Kotler, Bowen & Makens 2014, 252.) Vaikka opinnäytetyössä kehiteltävän automatkailutuotteen liikeidea on automatka Keski-Portugaliin suomalaisille asiakkaille, on sen ydintuote ja ydinhyöty tarjota suomalaisille matkailijoille uudenlainen kokemus Euroopassa matkustamisesta, kun kohteena on monille tuntemattomampi Portugali ja matka taiteaan auton kanssa. Toinen ydintuote on tarjota asiakkaille mahdollisuus nähdä mahdollisimman monta kohdetta loman aikana.

Ydintuotteen kannalta välttämättömiä palveluja ovat avustavat palvelut, joita automatkailutuotteessa ovat esimerkiksi neuvot autonvuokraukseen ja majoitukseen liittyen, suunnistusohjeet kohteisiin, selkeä kartta ja reittisuunnitelma. Viimeiseksi tuote pyritään erottamaan kilpailijoiden tuotteesta erilaisten tukipalveluiden avulla. Näillä voidaan myös auttaa

korottamaan ydintuotteen arvoa ja vetovoimaa lisäämällä esimerkiksi asiakkaan mukavuutta ja turvallisuutta. Automatkalla lisäarvoa tuovat esimerkiksi suositukset hyvistä ruokapaikoista, vierailtavista nähtävyyksistä ja käytännön ohjeet Portugalissa ajamiseen. (Kotler, Bowen & Makens 2014, 252–253.)

Matkailutuote voidaan jakaa lisäksi kahteen kerrokseen, jossa sisempänä on varsinainen tuote eli ydintuote, tukipalvelut ja avustavat palvelut sekä ulompana laajennettu tuote (kuvio 3). Laajennettu tuote koostuu fyysisestä ympäristöstä, asiakkaan ja yrityksen välisestä vuorovaikutuksesta, asiakkaan osallistumisesta tuotteen syntymiseen sekä tuotteen saavutettavuudesta. (Kotler, Bowen & Makens 2014, 252–254.)

Kuvio 3. Mukailtu versio kerroksisesta matkailutuotteesta palvelutuotteen näkökulmasta (Kotler, Bowen & Makens 2014, 252).

Maailman matkailujärjestö (UNWTO) ja Euroopan matkailukomissio (ETC) (2011, 99) tarjoavat toisenlaisen matkailutuotteiden kehittämisstrategian. Jotta kohteiden suosio ei olisi sidottu vain yhteen markkinasegmenttiin tai vuodenaikoihin, on hyvä luoda sekoitus erilaisia matkailutuotteita. Monet matkailijat valitsevat kohteensa jonkin syyn takia, mutta odottavat silti monia muita lisänähtävyyksiä tai -aktiviteetteja. Tätä strategiaa voidaan toteuttaa toimivasti esimerkiksi kiertomatkojen avulla, jolloin yhteen matkaan voidaan sisällyttää monenlaisia kohteita. (UNWTO & ETC 2011, 99.) Portugali valitaan matkakohteeksi usein

esimerkiksi rantojen tai viinitarhojen takia, vaikka maassa on paljon muutakin nähtävää. Automatkailu on hyvä esimerkki kiertomatkailusta, joka tekee matkailijoiden vierailusta maahan paljon monipuolisemman kokemuksen.

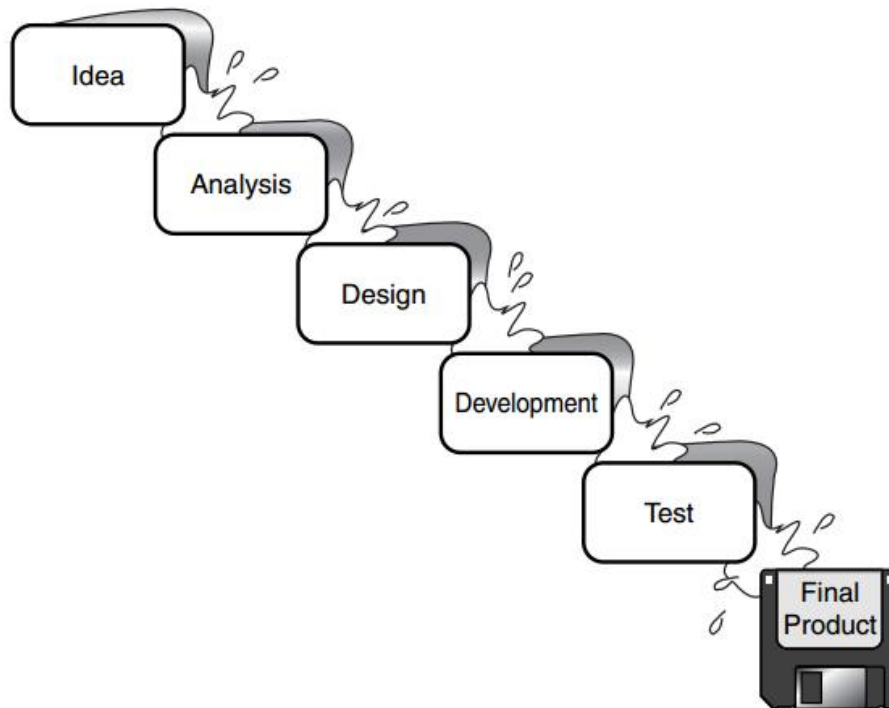
Kiertomatkan tai turistireitin kehittäminen ei ole vain eri kohteiden kasaamista yhdeksi matkareitiksi. Kohteiden välillä on oltava niitä yhdistävä teema tai houkutin, ja reitin tulisi tarjota erilaisia nähtävyyksiä ja aktiviteetteja sekä mukavuutta lisääviä palveluita pääkoh-teissa. Omatoimiset kiertomatkat tarjoavat matkailijalle monen kaipaamaa haasteetta. NykYTEknologia (auto, navigaattori) yhdessä internetin mahdollistaman laajan tiedonhaun ja etukäteistyön kanssa estävät matkailijaa eksymästä, mutta samaan aikaan matkan tait-taminen omatoimisesti tuottaa monelle itsetyytyväisyyden tunnetta. Tällaiset reitit tarjoavat matkailijoille seikkailunmakua, sillä he voivat näin nähdä paikallisia kohteita myös syrjäi-semmillä ja massaturismin ulottumattomissa olevilla alueilla. Samaa aikaan matkailijat auttavat tällaisia alueita taloudellisesti. (UNWTO & ETC 2011, 54.)

Joidenkin matkailukohteiden ongelmana on niiden heikko tai negatiivinen maine muun maailman silmissä. Tämä voi johtua monenlaisista syistä, esimerkiksi maan eristäytynei-syydestä, poliittisesta tilanteesta, historiallisista tapahtumista tai rikollisuuden määrästä. Tällaisia seikkoja vastaan voidaan kuitenkin taistella erilaisilla strategioilla. (UNWTO & ETC 2011, 119.) Portugalin sijainti manner-Euroopan läntisimmässä osassa ja siten hie-man erossa muusta maanosasta on saattanut aiheuttaa sen, että Portugalin matkailu ei ole vielä kehittynyt samalle tasolle kuin esimerkiksi muiden Etelä-Euroopan maiden. Vie-ressä sijaitseva Espanja on kehittänyt maalleen jo vahvan matkailumaineen ja -strategian, joten monet turistit matkustavat vieläkin vain sinne, eivätkä jatka matkaa Portugaliin asti. Portugalin kannalta yksi toimivista strategioista voisi olla pohjoiseurooppalaisten turistien houkuttelemisen maahan, sillä he matkustavat paljon, ovat ehkä rohkeampia kokeilemaan uusia kohteita ja ovat yleensä myös valmiita käyttämään rahaa matkoihinsa. Tällaisten turistien tulisi nähdä, että Portugalilla on paljon matkailupotentiaalia ja että se on kulttuuril-taan yhtä rikas tai rikkaampikin kuin Espanja. Tämä on yksi syy, miksi opinnäytetyössä on keskitytty Portugalin markkinointiin juuri suomalaisille turisteille.

3.3 Vesiputousmalli ja Stickdornin palvelumuotoilun prosessimalli

Oppaan suunnittelussa on käytetty kahta erilaista prosessimallia. Ensimmäinen malli on yhdistelty sovellus kahdesta samankaltaisesta prosessimallista: ohjelmistotuotannossa paljon käytetystä vesiputousmallista (kuvio 4) sekä Marc Stickdornin toistuvan palvelu-

muotoilun prosessin neljän vaiheen mallista (kuvio 5). Vesiputousmallissa edetään portaittain vaihe vaiheelta alaspäin ikään kuin vesiputouksessa. Kyseisessä mallissa yksi vaihe pitää toteuttaa aina valmiiksi asti ennen seuraavaan vaiheeseen siirtymistä, ja jokaisen askeleen lopussa tarkastellaan, tulisiko samaa vaihetta vielä jalostaa ennen siirtymistä seuraavaan vaiheeseen. Jokaisen askeleen tarkastelu on tärkeää, sillä tavallisinta vesiputousmallia sovelletaan ainoastaan lineaarisena, jolloin edellisiin vaiheisiin palaaminen ei ole mahdollista. Vesiputousmallin vaiheet ovat tuotteen ideointi, analysointi, suunnittelu, toteutus, testaaminen ja lopullisen tuotteen lanseeraus. (Patton 2001, 33–34.)

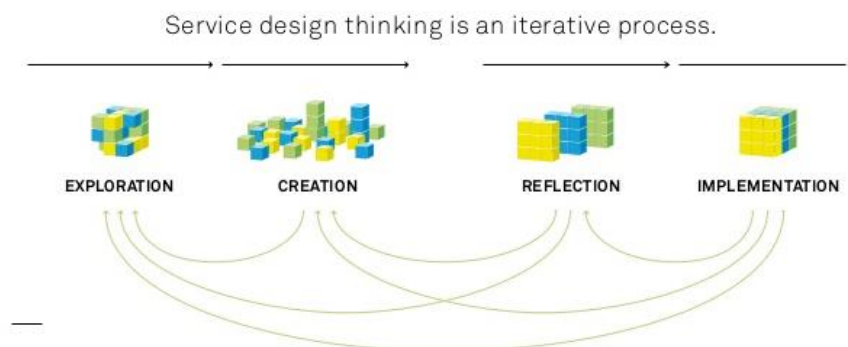

Kuvio 4. Vesiputousmalli (Patton 2001, 33).

Ensimmäisessä vaiheessa varsinainen tuote- tai palveluidea saa syntynsä. Toinen vaihe on projektin suunnitteluvaihe. Tässä vaiheessa tehdään suunnitelma tuotekehityksen työtehtävistä, listataan projektin vaatimukset ja analysoidaan ne sekä tehdään laskelmia. Ensimmäisen ja toisen vaiheen jälkeen tulisi olla selvillä projektin laajuus, kustannukset, aikataulu sekä karkea määritelmä halutusta lopputuloksesta. Kolmannen vaiheen aikana keskitytään tuotteen suunnitteluun, ja neljäs vaihe on varsinaisen tuotteen rakentamisvaihe. Viides vaihe on verifioimisvaihe. Tässä vaiheessa toteutetaan käyttäjättestaukset, joiden perusteella voidaan vielä viimeistellä tuotetta ennen sen lanseerausta markkinoille. (Suntuubi 2009.)

Tavallisen ehdottoman lineaarisen vesiputousmallin ohelle kehittyi myös toinen pientä iteratiivisuutta salliva malli, jossa edelliseen vaiheeseen palaaminen on vielä mahdollista (Taina 2009). Stickdornin iteratiivinen palvelumuotoilun prosessimalli on hyvin samankaltainen kuin modernimpi vesiputousmalli, mutta siinä toistaminen ja edellisiin vaiheisiin palaaminen on vielä sallitumpaa ja jopa suositeltavaa. Sen prosessivaiheet ovat tutkiminen, luominen, reflektointi sekä toteutus. Tutkimisvaihe on se vaihe, jossa ydintuote tai tässä tapauksessa ydinpalvelu syntyy. Stickdornin mallissa ideoinnille on varattu oma pidempi vaiheensa. Yritys voi lähteä miettimään, mikä yrityksen ongelmana mahdollisesti on tai mitä osa-aluetta voitaisiin kehittää. Tätä ongelmaa lähdetään miettimään asiakkaan kannalta. Vasta kun ymmärretään tilanne nykyisten ja potentiaalisten asiakkaiden näkökulmasta, voidaan lähteä etsimään ratkaisua kyseiseen ongelmaan. Tässä vaiheessa on hyvä kerätä myös asiantietoa esimerkiksi tarkastelemalla tilastoja ja tekemällä asiakastutkimusta. Tässä vaiheessa tärkeintä ei ole siis löytää heti ratkaisua ongelmaan vaan määrittellä ja ymmärtää ongelma. (Stickdorn & Schneider 2011, 128–129.)

Luomis- ja reflektointivaiheet ovat hyvin lähellä toisiaan. Näiden vaiheiden aikana palveluideoita ja -konsepteja testataan kerta toisensa jälkeen. Pyritään löytämään tutkimisvaiheessa määritellylle ongelmalle ratkaisu. Tärkeää ei ole luoda täydellistä palvelukonseptia heti, vaan päinvastoin tässä vaiheessa virheet ovat sallittuja ja jopa suotavia, kun tuotetta voidaan vielä muuttaa. Asiakkaiden tarpeita, motiiveja ja odotuksia tarkastellaan läheltä, jotta voidaan luoda mahdollisimman kestäviä ja pitkän tähtäimen ratkaisuja. Luontivaiheessa yritetään kehittää se konsepti-idea, josta rakennetaan reflektointivaiheessa konkreettinen prototyyppi. Tätä prototyyppiä testataan ja analysoidaan vielä moneen kertaan ennen viimeistä vaihetta eli oikean palvelun lanseeraamista markkinoille. (Stickdorn & Schneider 2011, 130–135.)

Kuvio 5. Iteratiivinen palvelumuotoilun prosessimalli (Stickdorn & Schneider 2011, 122–123).

Opinnäytetyössä on sovellettu näitä kahta prosessimallia ja yhdistelty ne uudeksi palvelumuotoilun prosessimalliksi (kuviot 6). Tämä prosessimalli esitellään tarkemmin kappaleessa Produkti ja sen synty.

3.4 Tarinankerronta tuotekehityksen prosessimallina

Opinnäytetyön toisena prosessimallina on käytetty tarinankerronnan prosessimallia. Tarinankerrontaa käytetään yrityksissä uusien tuotteiden tai palveluiden kehitykseen. tarinat voidaan luoda esimerkiksi palvelunkäyttäjien elämästä tai yrityksen henkilökunnan kokemuksista. Tarinankerronnan avulla yrityksen uusi tai paranneltu palvelu sijoitetaan kerronnalliseen kontekstiin, jossa ydinidea käytetään kertomaan jokin lukijansa vangitseva tarina. Tarinaan liitetään usein avainhenkilöitä, joihin asiakkaiden on helppo samaistua. Tehokkaan tarinankerronnan avulla palvelun ydinidea säilytetään helpommin. (Stickdorn & Schneider 2011, 202–203.)

Tarinankerronnassa voidaan havaita neljä peruselementtiä: viesti, konflikti, henkilöhahmot sekä juoni. Tarinankerrontaan ei sinänsä löydy tarkkaa kaavaa, vaan näitä elementtejä voidaan käyttää eri järjestyksessä. Niitä ei tarvitse myöskään tietoisesti liittää tarinaan, vaan ne voivat toimia lähinnä tarkistuspisteinä, kun pohditaan onko tarina tarpeeksi tehokas ja selkeä. Tarinan takana on oltava jokin viesti, joka lukijalle halutaan välittää; yleensä tarkoitus on luoda yritykselle positiivista mainetta. Konfliktin tarkoitus on luoda jännitystä tarinaan. Usein sen takana on jokin ongelma, jonka lukijat kohtaavat ilman yrityksen tuotetta tai palvelua tai se voi liittyä esimerkiksi yrityksen kilpailijoihin. (Fog, Budtz, Munch & Blanchette 2010, 33–35.)

Tarinan henkilöt voivat olla asiakkaita tai yrityksen työntekijöitä. Tarkoitus on luoda hahmot, joihin lukijoiden on helppo samaistua. Tarinan henkilöillä voi olla myös satumaiset roolit: esimerkiksi avun tarvitsija on asiakas, paha tahtova vastustaja on asiakkaiden kohtaama ongelma tai yrityksen kilpailija, ja avun antaja ja sankari on yritys tai yrityksen tarjoama palvelu. Nämä kolme elementtiä tulee sitoa juoneen, joka etenee johdonmukaisesti alusta loppuun. (Fog, Budzt, Munch & Blanchette 2010, 41–44.)

Gunelius (2013) tuo esille viisi tärkeää tarinankerronnan ohjetta. Ensiksi yrityksen on oltava totuudenmukainen kertomassaan tarinassa. Toiseksi tarinaan tulee lisätä tarpeeksi yrityksen tai kirjoittajan omaa luonnetta. On myös tärkeä luoda tarinaan henkilöitä, joita

lukijat kannustavat. Tarinan on sisällettävä alku, keskivaihe ja loppu. Viimeisenä neuvona on, ettei tarinassa tule paljastaa kaikkea, vaan lukija on jätettävä janoamaan lisää.

Opinnäytetyössä on käytetty tarinankerrontaa kahdesta syystä: sen avulla tuotteen suunnittelu on ollut helpompaa. Yksinkertainen ja selkeä tarina pitää tuoteideankin yksinkertaisena, sillä muuten idea lähtee helposti rönsyilemään eikä välttämättä noudata minkäänlaista rakennetta. Tarinan avulla voi suunnitteluvaiheessa aina muistuttaa, mikä on tuotteen ydinidea ja mitä ongelmaa tai tarvetta halutaan korjata tuotteella (konflikti), keitä halutaan houkutella asiakkaiksi (tarinan henkilöt) ja mitä oikeastaan halutaan kertoa tuotteesta asiakkaalle (viesti). Tarinankerronta auttaa myös luomaan yritykselle brändiä. tarinat voivat olla lapsellisia tai ärsyttäviä, mutta tärkeintä on, että ne jäävät asiakkaalle paremmin mieleen.

Portugalin automatkailutuotteen tarina menee näin:

Suomalainen ja portugalilainen tapasivat matkamessuilla. Suomalainen oli hämmäläinen juuriltaan, portugalilainen taas keskiportugalilaista perua. He alkoivat juttelemaan ja jo heti ensi hetkestä he niin sanotusti "hit it off". Huumori kohtasi ja kävivätpä he jo syvällisempiä keskusteluitakin.

Portugalilainen kertoi, miten hänen kotipaikkansa Vila de Rei oli pikkuhiljaa taantumassa heikon taloustilanteen vuoksi. Portugalilaiset eivät matkustaneet enää entiseen tapaan, ja ulkolaiset turistit taas eivät tuntuneet löytävän alueelle heikon markkinoinnin vuoksi.

Portugalilainen kertoi kuitenkin upeista metsistä ja rannoista, alueen historiasta ja herkullisesta ruoasta. Suomalaiselle alkoi tulla kova matkakuume, ja tietysti portugalilainen kutsui hänet heti Portugaliin.

Suomalaisella oli kuitenkin melkoinen lista lomaodotuksista, joihin portugalilainen ei keksinyt oikein ratkaisua. Pitäisi nähdä jotain uutta, mieluusti useampi kohde samalla, ei mitään valmismatkaa vaan seikkailullista, vain viikko lomaa... Portugalilainen päätti luovuttaa, sillä eihän hänellä ollut kuin tarinoita kerrottavanaan, ei mitään konkreettista ehdotusta suomalaisen ongelmaan. Niinpä portugalilainen päätti vaihtaa aihetta.

Silloin joku kuitenkin koputti suomalaisen ja portugalilaisen olkia. Tuskin he olivat ehtineet kääntyä, kun joku alkoi jo innoissaan kertomaan automatkailutuotteesta, oppaasta, joka

ohjaisi suomalaisen Keski-Portugaliin näkemään viikon aikana jopa yhdeksän erilaista nähtävyyttä, mukaan lukien portugalilaisen kotipaikan Vila de Rein. Kyseessä oli suomalaisen automatkailijan opas Keski-Portugaliin. Suomalainen jäi innolla kuuntelemaan tarjousta.

Kuusi kuukautta myöhemmin suomalainen ja portugalilainen tapasivat Vila de Reissä suomalaisen ollessa viikon kestävällä autokiertomatallaan. He söivät yhdessä portugalilaisen kotona bucho recheadoa, täytettyä possunvatsaa ja jälkiruoaksi suussa sulavaa hunajakakkua.

4 Produkti ja sen synty

Tässä luvussa käsitellään varsinaisen produktin eli automatkailutuotteen sisältöä ja suunnitteluprosessia. Ensimmäisessä osiossa kerrotaan produktin taustalla vaikuttavista tekijöistä. Seuraavaksi avataan tarkemmin produktin tekoprosessia palvelumuotoilun prosessimallin kautta. Viimeisessä osiossa perustellaan tarkemmin produktissa tehtyjä valintoja.

4.1 Taustatutkimus

Produktin idean taustalla on vaikuttanut vahvasti toimeksiantajan mielipide. Alkuperäinen idea Portugaliin tehtävästä automatkailutuotteesta muotoutui tarkemmaksi, kun SUBLU Tour Portugalin Mika Palo ilmaisi halukkuutensa yhteistyöhön, jos opinnäytetyössä painotettaisiin Keski-Portugalia, joka on hänen edustamansa matkatoimistonkin keskiössä. Produktissa esiintyvät kohteet on valittu yhteistuumin toimeksiantajan kanssa. SUBLU Tourin yritykselle suotuisa ”automatkailuakseli” olisi ollut Portugalin rannikkoa pitkin menevä akseli: Lissabon–Óbidos–Peniche–Alcobaça–Nazaré–Batalha, mutta Palo oli henkilökohtaisesti sitä mieltä, että sisämaareitti olisi vielä parempi eli: Nazaré–Batalha–Serra de Mira de Aire–Fátima–Tomar–Sardoal–Vila de Rei–Belver.

Lopullinen reittivalinta muotoutui molempien akselien pohjalta, sillä näin se tukee sekä SUBLU Tourin konseptiin sopivia kohteita rannikkoalueella, mutta samalla tuo esille muutamia uusia kohteita. Opinnäytetyön idea on juuri tuoda esille muitakin kohteita Portugalissa kuin Lissabon ja Etelä-Portugali sekä tukea pienempien paikkojen matkailua. Lopulliseksi autoreitiksi muodostui Peniche–Óbidos–Nazaré–Batalha–Mira de Aire–Fátima–Tomar–Vila de Rei–Belver.

Toimeksiantajan mielipiteen lisäksi ennen produktin suunnittelua tutkittiin muutamia matkailutrendejä, jotka vahvistivat lopullista reittivalintaa. Näistä tärkeimmiksi trendeiksi nousivat kestävä kehitys sekä se, etteivät nykyiset matkailijat ole kohdeuskollisia. Kestävä kehitys nousee esille automatkailutuotteessa siten, että reittivalinnalla on pyritty markkinoimaan pieniäkin matkakohteita, joita on vaikeampi saavuttaa julkisilla kulkuvälineillä. Näiden kohteiden valinnalla pyritään edistämään niiden matkailua.

Automatkojen keskiössä on autoilu ja toisena vasta kohteet, joten ne sopivat hyvin monille matkailijoille, joille itse kohde ei ole tärkein matkustusmotiivi, vaan he haluavat nähdä monta kohdetta saman matkan aikana.

Ennen produktin kokoamista viimeisenä taustatutkimuksen vaiheena on suoritettu haastatteluja kuudelle Portugalissa autolla matkustaneelle henkilölle syyskuun 2015 aikana. Haastattelukysymykset (liite 1) löytyvät Liite-osiosta. Haastateltavat olivat 21–31-vuotiaita suomalaisia, joista kaksi oli miehiä ja neljä naisia. Neljä vastaajista oli tehnyt automatkan Portugalissa kerran ja kaksi vastaajaa oli ajanut maassa kolme kertaa. Neljä vastaajaa oli tehnyt automatkan Portugalin länsirannikkoa pitkin. Puolet heistä oli ajanut Keski-Portugalissa, ja kaikilla oli siitä hyviä kokemuksia: ”Olen (käynyt autolla Keski-Portugalissa), erittäin hyvä kokemus. Tiet olivat suoria pohjoiseen verrattuna, helppo ajaa ja ranta oli kaunista”, vastasi yksi haastateltavista. Muutkin vastaajat olivat sitä mieltä, että ajaminen oli maan keskiosassa helpompaa suorien teiden ansiosta. Tämä tieto lisäsi varmuutta siitä, että Keski-Portugali on hyvä valinta automatkailijalle. Eräs vastaajista piti erityisesti Óbidosista, mikä tuki tietysti Óbidosin valintaa opinnäytetyönkin autoreitille. Kaikki haastateltavat olivat tehneet suunnilleen viikon kestäviä matkoja, kaksi heistä oli lisäksi tehnyt myös päivämatoja autolla. Kevät ja kesä olivat suosituimpia matkustusajankohtia, jolloin kaikki vastaajat olivat tehneet matkoja.

Viisi vastaajaa oli käyttänyt matkan suunnitteluun kavereiden antamia neuvoja, googlea sekä google mappia. Yksi vastaaja ei ollut suunnitellut matkaa lainkaan, yksi taas oli selvittänyt matkatietoa muun muassa Lonely Planetilta. Myös opinnäytetyössä on käytetty Lonely Planetin sivuja. Haastateltavien syitä auton valintaan olivat helppous, nopeus, vapaus, oma päätäntävalta sekä mahdollisuus nähdä monta kohdetta saman matkan aikana. ”Autolla on ehdottomasti paras matkustaa Portugalissa, koska tieverkosto on hyvä ja tiet kauniita. Junalla matkustaminen on kohtuukallista, ja pikkukylät on parhaita nähtäviä. Niihin ei pääse muuta kuin autolla”, vastasi yksi haastateltavista. Opinnäytetyöhön onkin valittu pienempiä paikkoja, joihin on vaikea päästä muuta kuin autolla. Suurin osa vastaajista oli vuokrannut auton vuokrausfirman kautta, vain yksi oli matkustanut kaverin autolla. Kahdella oli ollut ongelmia vuokrauksen kanssa, ja heidän mielestään vuokraus oli tullut melko kalliiksi. Muiden mielestä vuokraus oli helppoa.

Portugalin ajotyylä kuvailtiin yleisesti vauhdikkaaksi ja liikennesäännöt olivat monen mielestä portugalilaisilla hukassa. Yksi vastaajista kertoi: ”Ajokulttuuri on joustava. Toiset tiellä liikkujat ja jalankulkijat huomioidaan paremmin. Toisaalta on osattava itsekin joustaa, jos haluaa pysyä turvassa. Tilannenopeudet ovat kovia ja turvavälit pieniä.” Kaikki olivat yrittäneet käyttää maksuttomia teitä, mutta osa oli joutunut ajamaan myös maksullisia teitä, sillä oli ollut välillä vaikea tietää, mitkä olivat maksuttomia ja mitkä maksullisia teitä.

Maksuttomien teiden käyttö oli vastaajien mukaan hieman hitaampaa, mutta niitä kulke-
malla näki enemmän ja oli helpompi pysähtyä pienempiin kohteisiin. Vastaajien mielestä
kohteet oli helppo löytää navigaattorin ja karttojen avulla, mutta tiekylteissä olisi paranta-
misen varaa.

Kaikki vastaajat olivat sitä meiltä, että hyvä autokiertomatkan pituus Portugalissa olisi yli
viikko, jopa kaksi. Paras ajankohta matkustaa oli kaikkien mielestä alkusyksy, jolloin pahin
turistikausi on lopussa, mutta säät vielä hyviä. Kevät on epävarmaa säiden suhteen. Vas-
taajien matkoilla kohokohtia, joita he myös sisällyttäisivät automatkaoppaaseen ja joita on
yritetty huomioida opinnäytetyössä, olivat muun muassa Peniche ja muu länsirannikko,
vanha kulttuuri, vanhat rakennukset sekä pienet kaupungit. Haastateltavat kaipaisivat hy-
vään automatkaoppaaseen muun muassa tietoa reitillä olevista kaupungeista, autovuok-
raamoista ja teiden maksuista sekä tunnelmallisia ja houkuttelevia kuvia. Näitä vastauksia
on käytetty apuna automatkailutuotteen kokoamisessa.

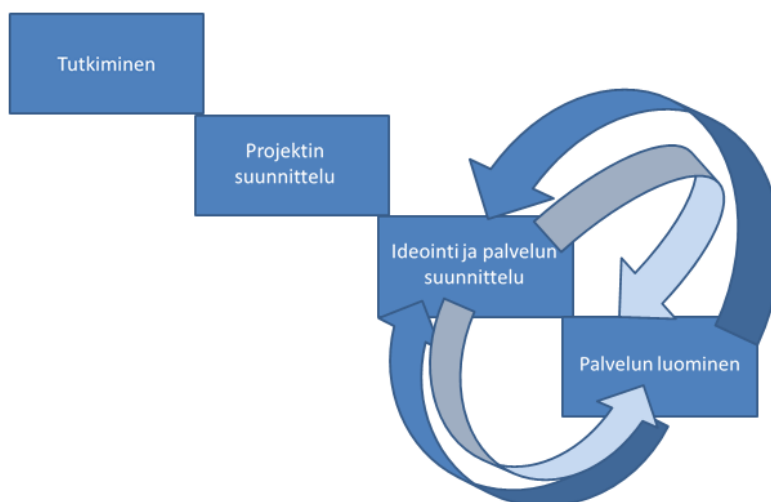
4.2 Tuotesuunnittelun eri vaiheet

Oppaan suunnittelussa on käytetty tarinankerronnan lisäksi sovellettua palvelumuotoilun
prosessimallia. Malli on yhdistelmä toisessa luvussa esitellyistä vesiputousmallista (kuvio
4) sekä Marc Stickdornin toistuvan palvelumuotoilun prosessin neljän vaiheen mallista
(kuvio 5). Sovellettu malli on Stickdornin mallin tapaan nelivaiheinen ja kahden viimeisen
vaiheen osalta iteratiivinen eli edelliseen vaiheeseen palaaminen on mahdollista. Iteratiivi-
suus on havainnollistettu kuviossa 6 kaarinuolilla, jotka liikkuvat kolmannen ja neljännen
vaiheen eli palvelun ideoinnin ja suunnittelun sekä palvelun varsinaisen luomisen välillä.
Tämä tarkoittaa sitä, että automatkatuotetta kehiteltäessä on välillä palattu myös suunnit-
teluvaiheeseen, jos tuotteessa on huomattu jotain epäkohtia tai lisättävää. Nuolet ovat
ikään kuin vesiputouksen loppupäässä ilmestyvää vaahtoa, joka voi pyöriä vielä hetken
aikaa ennen laskeutumista.

Malliin on sovellettu muutenkin vesiputousmallin selkeää ja havainnollista kuviota, ja vai-
heesta toiseen edetään vesiputouksen tavoin portaittain ylhäältä alaspäin. Opinnäytetyön
prosessimallin vaiheet ovat tutkiminen, projektin suunnittelu, ideointi ja palvelun suunnitte-
lu sekä palvelun luominen.

Uudessa mallissa on korostettu Stickdornin mallin tapaan ensimmäisen eli tutkimisvai-
heen tärkeyttä. Opinnäytetyössä on tutkittu hyvin toimeksiantajan antamia ehdotuksia ja

toiveita ja verrattu niitä asiakkaiden tarpeisiin ja odotuksiin. Tietoa on kerätty myös tilastoista sekä haastatteluista. Vesiputousmallista on poimittu projektin suunnitteluvaiheen tärkeys. Työtehtävät, projektin vaatimukset ja aikataulu on määritelty ja pohdittu vesiputousmallin analysointivaiheen mukaisesti. Viimeiseksi on jätetty palvelun ideointi- ja suunnitteluvaihe sekä luomisvaihe, jotka löytyvät sekä vesiputousmallista että Stickdornin mallista. Varsinaiset testaus- ja toteutusvaiheet on jätetty pois, sillä automatkailutuotetta ei opinnäytetyön kirjoittamisen aikana tulla vielä testaamaan tai lanseeraamaan markkinoille. Lopullinen tuote kehitetään siihen vaiheeseen, että toimeksiantaja voi sen halutessaan ottaa käyttöön.

Kuvio 6. Sovellettu palvelumuotoilun prosessimalli

Sovellettu palvelumuotoilun prosessimalli osoittautui erittäin toimivaksi ja hyödylliseksi. Oli tärkeää, että malli oli iteratiivinen, sillä kokoaminen ei ollut aivan yksinkertaista, vaan välillä oli palattava myös tutkimisvaiheeseen hankkimaan lisää taustatietoa. Työn alkuvaiheessa tarkoituksena oli valita nopeasti oikeat kohteet autoreitille. Produkti päädyttiin lopulta kokoamaan kuitenkin aivan viimeiseksi, kun taustoitusta oli ensin tehty tarpeeksi. Tämän hetkisten matkailutrendien tutkiminen, toimeksiantajan lopullisen mielipiteen selvittäminen sekä haastattelujen tekeminen avasi paljon uusia ideoita, joita käytettiin lopullisessa produktissa. Alkuperäiset ideat kohteista muuttuivat melko paljon lopulliseen produktiin, kun suunnitteluvaiheen aikana oli hankittu uutta tietoa, joka tuki toisenlaisten kohteiden valintoja. Lopullisille kohteille tuntui olevan enemmän kysyntää. Produktin koamisjärjestys (taulukko 4) oli seuraava:

Taulukko 4. Produktin kokoamisjärjestys ja aikataulu

Alkusyksy 2014	Opinnäytetyön alkuperäisen idean synty Portugalin opiskelijavaihdon jälkeen: matkailutuotteen kehittäminen Portugaliin suomalaisille turisteille.
Lokakuu 2014	Idean hyväksyttäminen ja rajaaminen Haaga-Heliassa: produktiksi nimenomaan automatkailutuote
Loka– marraskuu 2014	Toimeksiantajan etsiminen
Loka– marraskuu 2014	Samaan aikaan muotoutui jo jonkinlainen autoreitti Etelä-Portugalista rannikkoa pitkin pohjoiseen.
Marraskuu 2014	Toimeksiantajan löytyminen: SUBLU Tourin Pohjoismaiden myyntipäällikkö Mika Palo, joka suositteli heti reitin rajaamista Keski-Portugaliin
Joulukuu 2014	Yrityksenä löytää oikea matkareitti jo heti alkuun, jolloin kysyttiin myös SUBLU Tourin johdon mielipidettä
Joulukuu 2014	Opinnäytetyön teoriaosuuden kirjoittamisen aloittaminen
Tammikuu 2015	Toimeksiantajan kanssa keskustelu: päädyttiin pariin erilaiseen reittivaihtoehtoon
Tammikuu 2015	Alkuperäinen teoriaosuus valmiiksi
Syyskuu 2015	Haastattelujen tekeminen Portugalissa autolla matkanneille suomalaisille, joiden perusteella reitti sai uusia ideoita
Lokakuu 2015	Teoriaosuuden tarkempi tutkiminen ja muutokset: muun muassa lisää trendejä ja oikeiden prosessimallien löytyminen
Helmikuu 2016	Teoriaosuuden tutkiminen ja sen vertaaminen reitillä oleviin kohteisiin, jotta oikea reittivaihtoehto löytyisi
Maaliskuu 2016	Teoriaosuuden hiomista ja produktin suunnittelua palvelumuotoilun prosessimallin avulla
Huhtikuu 2016	Lopullisen reitin lukkoon lyöminen
Huhtikuu 2016	Oppaan suunnittelu ja työstäminen

Työn kokoaminen oli pitkä prosessi, ja välillä jouduttiin palaamaan edellisiin vaiheisiin ennen kuin se sai lopullisen muotonsa. Valittu prosessimalli mahdollisti kuitenkin takaisin palaamisen ja näin työ saatiin hiottua.

4.3 Perustelut omille valinnoille

Produktin ydinideana on automatka Keski-Portugaliin suomalaisille asiakkaille. Kohteeksi valikoitui Portugali, sillä sen avulla on haluttu tarjota asiakkaille uudenlainen kokemus Euroopassa matkustamisesta – Portugali on vielä monille tuntematon kohde. Portugali on kuitenkin hyvin saavutettavissa TAP Portugalin päivittäisten suorien lentojen avulla, jotka kulkevat Helsingistä Lissaboniin. Alueeksi valittiin Keski-Portugali, sillä opinnäytetyössä on haluttu korostaa Portugalissa kohteita, joita ei kaikissa matkaoppaissa mainita, ja joiden löytämiseen ja tutkimiseen tarvitaan autoa.

Kehiteltäväksi tuotteeksi on valittu automatkailutuote, jonka avulla on pyritty toteuttaman kiertomatkailun ja omatoimimatkailun trendejä, joita on avattu enemmän Tuotteistaminen-kappaleessa. Kiertomatkalla pyritään laajentamaan markkinasegmenttiä, kun tuote sisältää monenlaisia kohteita ja aktiviteetteja erilaisille matkailijoille. Omatoiminen kiertomatka eli autokiertomatka tarjoaa matkailijalle monen kaipaamaa haasteetta ja seikkailunmakua.

Asiakassegmentiksi on valittu suomalaiset turistit. Portugalin sijainti Euroopan läntisimmässä osassa ja siten hieman erossa muusta maanosasta on saattanut aiheuttaa sen, ettei Portugalin matkailu ole kehittynyt niin nopeasti. Portugalin kannalta yksi toimivista strategioista olisi pohjoiseurooppalaisten turistien houkutteleminen maahan, sillä he matkustavat paljon, ovat ehkä rohkeampia kokeilemaan uusia kohteita ja ovat yleensä myös valmiita käyttämään rahaa matkoihinsa.

Ydintuotteen kannalta välttämättömiä ovat avustavat palvelut, joita automatkailutuotteessa ovat esimerkiksi neuvot autonvuokraukseen ja majoitukseen liittyen, suunnistusohjeet kohteisiin, selkeä kartta ja reittisuunnitelma. Tuote pyritään erottamaan kilpailijoista erilaisten tukipalveluiden avulla. Näillä voidaan myös auttaa korottamaan ydintuotteen arvoa ja vetovoimaa lisäämällä esimerkiksi asiakkaan mukavuutta ja turvallisuutta. Automatkalla lisäarvoa tuovat esimerkiksi suositukset hyvistä ruokapaikoista, vierailtavista nähtävyyksistä ja käytännön ohjeet Portugalissa ajamiseen.

Portugalin vetovoima koostuu monista seikoista. Sen vaihtelevat maisemat, nähtävyydet ja aktiviteetit ovat sen tärkeimpiä vahvuuksia matkailukohteena. Tätä on haluttu korostaa automatkailutuotteen kohteita valittaessa. Maalla on tarjota runsaasti historiaa esimerkiksi lukuisia keskiaikaisia linnoja ja luostareita. Siksi yhdeksi kohteeksi on valittu Tomar ja sen keskiaikainen Kristuksen luostari. Näin matkailijalle tarjotaan myös mahdollisuus tutustua

yhteen UNESCO:n maailmanperintökohteista. Toiseksi historialliseksi tutkimuskohteeksi on valittu linnanmuurien sisällä sijaitseva pikkukylä Óbidos. Se on myös hyvä esimerkki Portugalin ja Välimeren arkkitehtuurista, sillä se on täynnä valkoiseksi maalattuja kalkkitaloja. Portugali on kuuluisa myös hiekkarannoistaan. Nazarén ja Penichen kalastajakylät tarjoavat upeat rantanäkymät ja mahdollisuuden kokeilla surffausta. Nazaré toimii tukikohdaksi automatkalle. Se on toimeksiantajan yrityksen kotipaikka, ja se sijaitsee keskellä Portugalia hyvien yhteyksien päässä muista kiertomatkan kohteista.

Lähteinä kohteiden valinnassa on käytetty erilaisia opaskirjoja ja matkailusivustoja. CIA:n sivuilta löytyy tietoa Portugalin maantiedosta ja Ulkoasiainministeriön sivuilta Portugalin turvallisuustilanteesta. Maailman matkailujärjestö (UNWTO) ja Euroopan matkailukomissio (ETC) tarjoavat erilaisia Portugalin matkailutilastoja, kun taas Suomen matkatoimistoalan liiton sekä Tilastokeskuksen sivuilta löytyy suomalaisten matkailutilastoja. Momondon ja TAP Portugalin sivuilta selviää tietoa lennoista Suomen ja Portugalin välillä ja Autoliiton sivuilta tärkeää tietoa autoilusta Portugalissa. Lonely Planetin ja DK Eyewitness Travelin opaskirjat sekä UNESCO:n sivut toimivat parhaimpina lähteinä automatkailutuotteeseen valittujen kohteiden perusteluissa. Sekä Robertsonin että Kiljusen kirjoista löytyy tietoa Portugalin historiasta ja kulttuurista.

Reitin kohteet on valittu myös aikaisemmin mainittujen matkailutrendien pohjalta, joita löytyy Maailman matkailujärjestön (UNWTO) ja Euroopan matkailukomission (ETC) matkailutuotteen kehityksen kirjasta. Työssä käytettyjä trendejä ovat kestävä kehitys, kiertomatkailu, omatoimimatkailu sekä nykyisten matkailijoiden heikko kohdeuskollisuus.

5 Pohdinta

Tuotteistamisessa tärkeää on asiakaslähtöisyys, ja automatkailutuotteenkin kehittämisessä se on ollut suuressa roolissa. Omatoimisuus, kestävä kehitys sekä se, etteivät nykyiset matkailijat ole kohdeuskollisia, ovat tämän hetken matkailutrendejä. Kehitellyt automatkailutuote vastaa näihin trendeihin, sillä matkailijat saavat tehdä matkansa itse autolla ja näin myös nähdä monta kohdetta saman matkan aikana. Autolla matkailu mahdollistaa myös sen, että voidaan vierailla pienemmissä kohteissa sekä elävöittää sellaisten kohteiden matkailua, jotka ovat julkisen liikenteen ulottumattomissa.

Opinnäytetyön avulla kehitetään Portugalin matkailua ja samaan aikaan tyydytetään suomalaisten asiakkaiden tarpeita. Tilastoista käy ilmi, että Portugali on kohteena jo jonkin verran suomalaisten suosiossa, joten on helppo laajentaa heidän matkailuaan myös Keski-Portugaliin. Portugalin vetovoimakohtia on selvitetty useiden lähteiden avulla, ja lisäksi tehdyt haastattelut ovat auttaneet tekemään suomalaisten matkailijoiden kannalta oikeita valintoja lopulliseen automatkailutuotteeseen. Kysyntä ja tarjonta kohtaavat näin kehityksessä palvelussa. Voi siis sanoa, että automatkailutuote on hyvä ratkaisu sekä suomalaisille matkailijoille että Portugalin matkailun kehittämiseksi.

Toimeksiantaja toivoi opinnäytetyön tuovan esille Keski-Portugalia ja Nazaréta, sillä se on toimeksiantajan yrityksen kotipaikka. Nazaré toimii tukikohtana kehitellylle automatkailun keskeisen sijainnin vuoksi. Kaupunki sijaitsee maan keskiosassa hyvien yhteyksien päässä muista kiertomatkan kohteista. Lisäksi se tarjoaa hyvät majoitusmahdollisuudet automatkailijalle. Nazarén kaupunkiesittelylle on varattu produktissa oma osionsa, josta löytyy myös tietoa Nazarén nähtävyyksistä ja ruokailupaikoista. Näin kaupungin keskeinen rooli on saatu produktissa esille.

Opinnäytetyön produktin kokoamiseen on kehitetty sopiva palvelumuotoilun prosessimalli. Yhdistelemällä kahta erilaista mallia on saatu kehitettyä malli, joka on nelivaiheinen ja jossa tutkimisvaihe on merkittävä. Malli on myös iteratiivinen eli edellisiin vaiheisiin palaaminen on mahdollista. Tämä on tärkeää, sillä produktin teossa on jouduttu palaamaan välillä ideointi- ja palvelusuunnitteluvaiheesta prosessin suunnitteluvaiheeseen ja jopa tutkimisvaiheeseen. Mallin viimeinen vaihe eli produktin luomisvaihe oli nopea, kun tutkimus- ja suunnittelutyötä oli tehty tarpeeksi.

Opinnäytetyöprosessi on ollut pitkä ja vaikeampi kuin ehkä osasi odottaa. Oikeiden lähteiden löytäminen ja niistä olennaisten teorioiden poimiminen on ollut haastavaa. Vaikka omassa päässä idea tuntuu selkeältä, ei se sitä olekaan enää, kun pitäisi alkaa sitä kirjoittamalla avaamaan. Omalla kohdalla vaikeinta on ollut löytää oikea tapa lähteä liikkeelle. Kärsivällisyydellä ja kovalla tutkimustyöllä kirjoitustyö lähti kuitenkin käyntiin. Opin, ettei pelkkä idea vie vielä kovin pitkälle, vaan on tehtävä paljon taustatutkimusta, jotta voi löytää oikean tien idean kehittämiseen sen toteuttamiseen.

Varsinainen kirjoitustyö ei sinänsä ollut vaikeaa, kun siinä pääsi alkuun. Varsinkin produktin tekeminen oli mukavaa ja helppoa, kun taustoitusta oli tehty tarpeeksi. Välillä kyseenalaistin opinnäytetyön ideaa, mutta opin myös, että oman idean takana on seisottava loppuun asti. Kun on idea ja motivaatiota, kannattaa pidättäytyä ensimmäisessä vaihtoehdossa.

Yhteistyö toimeksiantajan kanssa sujui erittäin hyvin. Meillä oli paljon yhteisiä ideoita, ja sain häneltä matkan varrella paljon hyviä neuvoja. Hän oli erittäin kannustava ja kärsivällinen koko prosessin ajan ja uskon, että meillä riittää paljon keskusteltavaa Portugalin veto-voimasta vielä jatkossakin.

Produktin kehityksessä ei ole huomioitu palvelun markkinointi- eikä lanseerausvaihetta. Seuraavaksi on lähdettävä selvittämään palvelun rahoitusta, markkinointistrategioita sekä palvelun testausta käytännössä, mikä jää toimeksiantajan tehtäväksi. SUBLU Tour Portugalin verkkosivuilla on mainostettu teidän tarjoamiaan erilaisia matkaohjelmia, joihin automatkailutuote sopisi hyväksi jatkoksi. Toimeksiantaja voi julkaista työn myös esimerkiksi SUBLU Tour Portugalin facebook-sivuilla, mikä olisi varmasti hyvä tapa mainostaa kyseistä palvelua. Sähköinen markkinointi tulee olemaan muutenkin varmaan tärkein ja näkyvin markkinointikeino, sillä esimerkiksi yrityksen facebook-sivuilla on jo paljon seuraajia.

Toimeksiantaja voi testata itse reitin toimivuutta käytännössä ja sen jälkeen kokeilla, mikälaista kysyntää palvelulla oikeasti on suomalaisten matkailijoiden keskuudessa.

Lähteet

Autoliitto. 2015. Autoillen Euroopassa. Autoliitto ry. Helsinki.

Business Dictionary. 2015. Product Development. Luettavissa:
<http://www.businessdictionary.com/definition/product-development.html>. Luettu:
12.10.2015.

Central Intelligence Agency. 2016. The World Factbook – Portugal. Luettavissa:
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/po.html>. Luettu:
28.2.2016.

Countrysmeters. 2016. Portugal Population. Luettavissa: <http://countrysmeters.info/>. Luettu:
27.2.2016.

DK Eyewitness Travel. 2012. Portugal. 11. painos. Dorling Kindersley. Lontoo.

Fog, K., Budtz, C., Munch, P. & Blanchette, S. 2010. Storytelling Branding in Practice. 2. painos. Springer-Verlag Berlin Heidelberg. Heidelberg.

Gunelius, S. 2013. 5 Secrets to Use Storytelling for Brand Marketing Success. Forbes. Luettavissa : <http://www.forbes.com/sites/work-in-progress/2013/02/05/5-secrets-to-using-storytelling-for-brand-marketing-success/>. Luettu: 10.12.2015.

Kiljunen, K. 2013. Maailman maat. Into Kustannus Oy. Helsinki.

Komppula, R. & Boxberg, M. 2005. Matkailuyrityksen tuotekehitys. 2. painos. Edita Prima Oy. Helsinki.

Kotler, P., Bowen, J. & Makens J. 2014. Marketing for hospitality and tourism. 6. painos. Pearson Education. Upper Saddle River, New Jersey.

Lonely Planet. 2013. Mediterranean Europe. 11. painos. Lonely Planet. Melbourne.

Lonely Planet. 2015. Western Europe. 12. painos. Lonely Planet. Melbourne.

Momondo. 2016. Lennot. Luettavissa: http://www.momondo.fi/?source=google-brand&gclid=CIHjy__npMwCFUrnrcgodNZMNNA. Luettu: 23.4.2016.

National Geographic. 2016. Luettavissa: <http://www.nationalgeographic.com/>. Luettu: 28.2.2016.

Patton, R. 2001. Software Testing. Sams Publishing. Indianapolis.

Robertson, I. 2015. A Traveller's History of Portugal. 6. painos. Windrush Press. Witney.

Stickdorn, M. & Schneider, J. 2011. This is service design thinking. John Wiley & Sons. New Jersey.

Suntuubi. 2009. Projektinhallintamenetelmien yhdistäminen: Vesiputousmalli ja Scrum. Luettavissa: <http://hybridimenetelma.suntuubi.com/?cat=33>. Luettu: 10.12.2015.

Suomen matkatoimistoalan liitto ry. 2016a. Eurooppa suomalaisten suosiossa – Top 10 matkakohteet vuonna 2015. Luettavissa: <http://smal.fi/loader.aspx?id=9bfd799f-e5c0-4144-96ee-2c0d93359055>. Luettu: 7.4.2016.

Suomen matkatoimistoalan liitto ry. 2016b. Lentäen tehdyt vapaa-ajan valmismatkat ja markkinaosuudet 2008–2015. Luettavissa: <http://smal.fi/fi/topmenu/Lehdistotiedotteet-ja-tilastot>. Luettu: 7.4.2016.

Taina, J. 2009. Luku 6: Suunnitelmakeskeiset prosessit. Ohjelmistoprosessit ja ohjelmistojen laatu. -kurssin luentomateriaali. Luettavissa: http://www.cs.helsinki.fi/u/taina/opol/k-2009/pdf/luku-6_2.pdf. Luettu: 19.11.2015.

TAP Portugal. 2016. Search flights. Luettavissa: http://book.flytap.com/air/TAPFI/Search.aspx?flightType=return&_a=FTFIEN&adt=1&_l=en&origin=HEL&destination=LIS&depDate=24.04.2016&retDate=30.04.2016&depTime=0&retTime=0&maxConn=-1&market=FI&cabinClass=Y¤cy=&searchType=fixed&. Luettu: 23.4.2016.

Tilastokeskus. 2016. Suomalaisten matkailu 2014. Luettavissa: http://www.stat.fi/til/smat/2014/smat_2014_2015-04-10_fi.pdf. Luettu: 28.2.2016.

Ulkoasiainministeriö. 2016. Portugali: Matkustustiedote. Luettavissa: <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=341121&nodeid=17241&contentlan=1&culture=fi-FI>. Luettu: 29.2.2016.

UNESCO. 2016. Portugal. Luettavissa: <http://en.unesco.org/countries/portugal>. Luettu: 7.4.2016.

United Nations World Tourism Organization. 2016. Tourism Highlights 2015. UNWTO. Madrid. Luettavissa: <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284416899>. Luettu: 28.2.2016.

United Nations World Tourism Organization & European Travel Commission. 2011. Handbook on Tourism Product Development. UNWTO & ETC. Madrid.

World Site Atlas. 2016. Political Map of Spain, Portugal and Andorra. Luettavissa: <http://www.sitesatlas.com/Maps/Maps/506.htm>. Luettu: 28.2.2016.

World Travel & Tourism Council. 2016. Travel & Tourism Economic Impact 2015 Portugal. WTTC. Lontoo. Luettavissa: <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic%20impact%20research/countries%202015/portugal2015.pdf>. Luettu: 28.2.2016.

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset

Hei! Olen Haaga-Helian ammattikorkeakoulun opiskelija. Valmistun tänä syksynä matkailualan koulutusohjelmasta Porvoon Campukselta, ja erikoistun matkailupalvelujen myyntiin. Kirjoitan tällä hetkellä opinnäytetyötäni, jonka teen produktiotyönä, aiheena autoreitin ja matkaoppaan suunnittelu Keski-Portugaliin matkustaville suomalaisille matkailijoille. Työni toimeksiantajana toimii portugalilainen matkanjärjestäjäyrittäjä SUBLU Tour Portugal.

Osana opinnäytetyötäni haastattelen Portugalissa autolla matkustaneita suomalaisia matkailijoita. Haastatteluni pohjalta pyrin selvittämään suomalaisten matkailijoiden kokemuksia ja mieltymyksiä automatkailusta Portugalissa. Toivon saavani myös ehdotuksia siihen, mitä Portugalissa matkustettaessa olisi hyvä tietää ja mitä hyvän automatkaoppaan tulisi sisältää. Kaikki haastattelut ovat anonymoituja, ja vastauksia käytetään vain opinnäytetyön tutkimustarkoitukseen. Jokainen vastaus on tärkeä!

Kiitos vastauksestasi ja ajastasi!

Taustatiedot:

1. Sukupuoli
2. Ikä
3. Oletko tehnyt automatkan Portugalissa vain kerran vai useammin? Kuinka monta kertaa?

Matkan suunnittelu ja reitti:

4. Missä päin Portugalia olet matkustanut autolla?
5. Kuinka pitkiä matkoja olet tehnyt ja minä vuodenaikoina?
6. Oletko käynyt autolla Keski-Portugalissa? Jos, niin minkälainen kokemus oli?
7. Mistä sait tietoa matkasi suunnitteluun? Määrittele tarkasti. Esim. Jos käytit internetiä, kerro mitä sivustoja käytit.
8. Miksi valitsit matkustaa autolla?
9. Ajoitko itse vai olitko kyydissä?
10. Oliko käytössäsi vuokra-auto? Mistä vuokrasit auton? Oliko vuokraus helppoa? Mitä parannettavaa olisi Portugalin autonvuokrauksessa?

11. Minkälaiseksi kuvailisit Portugalin ajokulttuuria? Oliko jotain ongelmakohtia tai poikkeavuuksia suomalaiseseen ajokulttuuriin nähden?
12. Käytitkö ajaessasi yleisiä maksuttomia vai maksullisia teitä? Koitko tämän helpoksi/ongelmalliseksi, miksi?
13. Miten suunnistit haluamiisi kohteisiin? Oliko kohteet helppo löytää? Voisiko suunnistamista parantaa, miten?

Yöpyminen ja majoituskokemukset:

14. Jos olit matkassa useamman päivän, missä yövyit matkan aikana?
15. Miten kuvailisit majoituskokemuksiasi matkan aikana?
16. Mistä löysit majoituksesi? Oliko majoitusmahdollisuuksia helppo löytää?

Portugalin parhaat kohteet:

17. Kuinka monta päivää olisi mielestäsi sopiva autokiertomatka Portugalissa ja mihin aikaan vuodesta olisi paras ajankohta matkustaa?
18. Mitkä olivat kohokohtia tai parhaita kohteita automatkallasi? Minkälaisia kohteita sisällyttäisit automatkaan Portugalissa?
19. Opinnäytetyönäni teen oppaan suomalaisille automatkailijoille Portugaliin. Mitä tietoja mielestäsi tulisi sisällyttää tiiviiseen automatkaoppaaseen?

Liite 2. Suomalaisen automatkailijan opas Keski-Portugaliin

*Não, não é uma estrada, é uma
viagem*

*Suomalaisen automatkailijan opas Keski-
Portugaliin*

Kuva: abhisawa/FlickrCC

Sisälllys

Suomalainen Portugalissa 1

Ajaminen Portugalissa 3

Yleistä Portugalista 3

Ajokulttuuri 3

Autonvuokraus 4

Tiet ja tiemaksut 5

Rannikolta sisämaahan - ajoaikataulu ja -reitti 7

Päivä 1 - Lissabonista Penicheen 9

Päivä 2 - Penichestä Óbidosin kautta Nazaréhen 12

Päivä 3 - Batalha 15

Päivä 4 - Mira de Aire 16

Päivä 5 - Fátima ja Tomar 18

Päivä 6 - Vila de Rei ja Belver 23

Päivä 7 - Takaisin Lissaboniin 27

Nazaré tukikohtana 28

Loppuun 31

Suomalainen Portugalissa

”Härmäläiset ja portugalilaiset ovat kansanluonteeltaan lähempänä toisiaan kuin äkkiseltään kelaisikaan. Musa tunteiden tulkkina on tärkeä elementti, kuten myös simppelempi mutta maukas safka sekä enemmän tai vähemmän hallittu humaltuminen. Molemmat kansat tuntevat myös epämääräisen kaipuun ja kaihon tunteen, joille portugalilaisilla on nimikin: *saudades*.” – Tuomas Milonoff ja Riku Rantala kirjassaan *Mad World – Seikkailijan Atlas*

Vaikka olisit härmäläinen, voit ehkä samaistua yllä lueteltuihin piirteisiin, jotka voidaan varmasti yleistää sopimaan koko Suomenkin kansanluonteeseen. Myös käsissäsi olevan oppaan idea pohjautuu huomioon portugalilaisen ja suomalaisen kulttuurin samankaltaisuudesta. Tämä on huomio, jota moni ei heti tulisi ajatelleeksi – mitä samaa kylmällä pohjoisella Suomella voisi olla Välimeren aurinkoisista hiekkarannoistaan tunnetulla Portugalilla? Vastaus voisi tiivistettynä olla yksinkertaisuus sekä nostalgisuus. Portugalilaiset ovat hyvällä tavalla yksinkertaisia, niin myös heidän tarjoamansa ruoka, joka uppoaa hyvin juuri suomalaiseen ruokailijaan. Samaan aikaan portugalilaisissa asuu suomalaisten tavoin ylpeys omasta maasta, kulttuurista, historiasta ja kielestä, ja syystäkin – maan historia on pitkä ja rikas ja kulttuuri omaperäinen sekoitus keskieurooppalaisuutta ja välimerellisyyttä.

Portugali on suomalaiselle kaikessa yksinkertaisuudessaankin melko eksoottinen kohde. Luonto on vaihtelevaa, ja historiallisia kohteita sekä rantaviivaa löytyy loputtomiin. Myös erilaiset aktiviteetit vievät suomalaisen matkailijan uuteen seikkailuun: viininmaistelu, merellisten herkujen syönti ja surffaus ovat esimerkkejä monia suomalaisia kiehtovista loma-aktiviteeteista. Kaiken kaikkiaan Portugali on hyvä kohde suomalaiselle matkailijalle juuri samankaltaisuutensa sekä erilaisuutensa ansiosta.

Portugali on erinomainen kohde myös automatkailijalle. Niille, jotka etsivät jotain muuta kuin isojen kaupunkien vilinää ja suosituimpia nähtävyyksiä, Portugalin lukuisat pikkukaupungit tarjoavat loputtomiin mielenkiintoista nähtävää. Nämä autenttiset ja aidon portugalilaisen kulttuurin tarjoavat pikkupaikat on välillä vaikea saavuttaa julkisilla kulkuvälineillä – ainakin jos niitä haluaa sisällyttää monta samalle reissulle. Maan sisäiset tieverkot ovat selkeitä ja helppokulkuisia, joten matkustaminen henkilöautolla on Portugalissa mukavaa ja kannattavaa. Opas on koottu autoilijan näkökulmasta, ja siihen on pyritty keräämään juuri automatkailijalle sopivia kohteita ja tärkeää autoiluun liittyvää tietoa.

Auto alla ja Portugali valittu kohteeksi. Miten valita sitten maan yli 90 000 km² pinta-alasta juuri ne oikeat kohteet? Pohjoisen vuoristomaisemat vai etelän Algarve ja aurinkorannat? Suomalainen lentää helposti Lissaboniin. Etelä olisi lähellä, mutta mieli tekisi nähdä ja kokea jotain uutta, pohjoinen taas on autoilijalle jo kauempana. Väliin jää kuitenkin ihana, vähemmän koluttu, historiaa täynnä oleva, maisemiltaan vaihteleva ja seikkailuaineeksi täynnä oleva Keski-Portugali, joka on sekin jo nostanut päätään tarjonnaltaan monipuolisena matkailukohteena. Keski-Portugali tarjoaa perinteisiä kumpuilevia rinnemaisemia, välimerellisiä kyliä täynnä valkoiseksi maalattuja taloja, muurien sisällä sijaitsevia kaupunkeja, keskiaikaisia linnoja ja esihistoriallisia jäänteitä ja tietysti hyviä viinejä. Tomarin kaupungissa sijaitseva keskiaikainen Kristuksen luostari on yksi Portugalissa sijaitsevista UNESCO:n maailmanperintökohteista. Óbidosin historiallinen ja välimerellinen muurien sisällä sijaitseva pikkukylä sekä Nazarén ja Penichen ranta- ja surffiparatiisit kuuluvat myöskin koko maan parhaimpiin kohteisiin.

Opas on suunniteltu seitsemän päivän mittaiselle matkalle, jonka aikana on mahdollista nähdä jopa yhdeksän erilaista kohdetta. Näissä kohteissa historia, kulttuuri ja maisemat ovat pääosassa. Eräänlaisena tukikohteena toimii Nazarén kaupunki, joka sijaitsee autoreitin kannalta erinomaisessa paikassa ja josta löytyy hyvät majoitusmahdollisuudet. Opas on koottu lyhyeksi ja ytimekkääksi, jotta siitä löytäisi helposti matkan kannalta oleelliset tiedot. Jokaisesta kohteesta on myös kuvia, joiden pohjalta voi lähteä jo haaveilemaan ja suunnittelemaan tulevaa reissua.

Toinen luku tarjoaa tarvittavaa tietoa Portugalissa autoilusta aina paikallisesta ajokulttuurista autonvuokraukseen ja tiemaksuihin. Kolmannesta osiosta löytyy viikon autoreitti kokonaisuudessaan sekä kirjallisesti että kartalla. Luvuissa 4–10 käydään läpi viikon ohjelma jokaisen päivän kohdalta. Niistä löytyvät tarkat reitit ja ajo-ohjeet kohteisiin sekä suosituksia kohteiden nähtävyyksiin ja ravintoloihin. Luvussa 11 esitellään tarkemmin ajomatkan tukikohtana toimivaa Nazarén kaupunkia ja sen tarjontaa. Siellä on hyvä viettää aikaa ja kierrellä myös sellaisina päivinä, kun muissa kohteissa vierailun jälkeen jää aikaa.

Comecemos a nossa viagem pela região do centro do Portugal! Aloitetaan nyt matka!

Ajaminen Portugalissa

HÄDÄN HETKELLÄ	
POLIISI	112
AMBULANSSI	112
PALOKUNTA	112
TIEPALVELU	+351 219 429 113

Yleistä Portugalista

TAP Portugal -lentoyhtiö lentää Helsingistä Portugalin pääkaupunkiin Lissaboniin. Suorat lennot lähtevät kerran päivässä, ja ne ovat edullisimmillaan 300 euron hinnoissa. Esimerkiksi Momondon sivuilla Lufthansa, Norwegian, Vueling, KLM ja Air France tarjoavat edullisempia lentoja yhdellä koneenvaihdolla, halvimmillaan 200 eurolla.

Ulkoasiainministeriön mukaan Portugali on turvallinen matkailukohde, joskin varkaudet ja ryöstöt ovat jokseenkin yleisiä varsinkin Lissabonin alueella.

Portugalin valuutta on euro ja englantia puhutaan laajalti koko maassa. Portugali on WIFI-paratiisi, ja Internet-yhteyksiä on saatavilla koko maassa. Portugalin sana wc:lle on casa de banho. Vessoja on moottoriteiden varsilla huoltoasemilla, bussi- ja juna-asemilla sekä kauppakeskuksissa.

Välttämättömiä ruoka- ja juomakokemuksia Portugalissa ovat kalaruoat ja merenelävät, Douro-alueen portviinit ja punaviinit, vinho verde eli vihreä viini sekä paikalliset leivonnaiset, erityisesti pastel de nata eli kermaleivos. Portugalin sielu löytyy fado-musiikista, jota voi käydä kuuntelemaan lukuisissa fado-ravintoloissa.

Ajokulttuuri

Ulkoasiainministeriö tiedottaa, että automatkailijoiden tulee kiinnittää huomiota portugalilaiseen liikennekulttuuriin, joka eroaa huomattavasti suomalaisesta. Ajotyylillä on melko vauhdikas-

ta ja tempoilevaa. Myös automurrot ovat yleistyneet, joten autoihin ei kannata jättää mitään arvokasta.

Maan sisäiset tieverkot ovat selkeitä ja helppokulkuisia, joten matkustaminen henkilöautolla on Portugalissa mukavaa ja kannattavaa. Autoliikenne on vauhdikasta, mutta samalla joustavaa sekä sujuvaa. Toiset tiellä liikkujat ja jalankulkijat huomioidaan paremmin. Toisaalta on osattava itsekkin joustaa, jos haluaa pysyä turvassa. Kuskit käyttävät paljon torvea, joka toimii autojen välisen kommunikoinnin keinona. Missä Suomessa torven käyttäminen merkitsee usein suurta raivoa, on se Portugalissa paljon käytetty tapa varoittaa ja ohjata toisia kuskeja tai jopa tervehtiä ohikulkevia.

Joskus liikennesäännöissä joustetaan melko paljonkin, mikä voi tuntua pelottavalta suomalaisesta tai kokemattomasta ajajasta. Muiden ajotyylillä voi olla vaikea ennustaa, esimerkiksi liikenneympyrässä ajaminen saattaa vaikuttaa suomalaisen silmiin erikoiselta. Tilannenopeudet ovat kovia ja turvavälit pieniä. Autoja parkkeerataan usein myös vailla minkäänlaisia sääntöjä.

Paikalliset ovat tottuneet kuitenkin turistien ajamiin autoihin. Portugalilaisilla on myös harvoin kiire minnekään, joten tarpeeksi rennolla mutta valppaalla asenteella Portugalin liikenteessä pärjää hyvin.

Lisää Portugalin ajankohtaisesta turvallisuustilanteesta voi lukea Suomen ulkoasiainministeriön Portugalin matkustustiedotteesta:

<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=341121&culture=fi-FI>

Polttoaineen hinta muuttuu oletettavasti koko ajan. Yleisesti Portugalin hinnat ovat olleet Suomen kaltaisia.

Bensiinin hinta Portugalissa 6.6.2016	1,42€/l
Bensiinin hinta Suomessa 6.6.2016	1,42€/l
Dieselin hinta Portugalissa 6.6.2016	1,17€/l
Dieselin hinta Suomessa 6.6.2016	1,21€/l

Polttohinnan ajankohtaiset hinnat voi tarkistaa Global Petrol Prices -sivuilta:

<http://fi.globalpetrolprices.com/>

Autonvuokraus

Autonvuokraus Portugalissa on helppoa, ja paikallisia ja kansainvälisiä autovuokraamoita löytyy lentoasemaltakin useita. Varsinkin autonvuokrauksessa on hyvä muistaa, että hinta ei aina kerro kaikkea. Kansainvälisesti tunnetuista vuokraamoista vuokraaminen on turvallisin tapa välttää ikäviä yllätyksiä. AVIS:lta ja Europcarilta löytyy myös aina silloin tällöin tarjouksia, mutta suurimpina sesonkiaikoina (heinä-elokuu) hinnat nousevat usein korkealle. Halvin tapa on vuokrata auto netin kautta, jolloin on helppo myös vertailla eri yhtiöiden tarjouksia sekä räätälöidä itselle sopiva vuokrapaketti lisäpalveluineen. Kannattaa aina varmistaa sisältyykö hintaan liikennevakuutuksen lisäksi kolmannen osapuolen vakuutus, varkausvakuutus, verot ja henkilövakuutus. Omavastuunpoiston ottaminen on myös erittäin suositeltavaa. Auton vuokraaminen koko matkan ajaksi tulee edullisemmaksi kuin yhdeksi päiväksi kerrallaan. Kuljettajalta vaaditaan vähintään vuoden ajokokemus sekä 19 vuoden ikä, joissakin autovuokraamoissa joidenkin autojen ajamiseen jopa 25 vuoden ikä.

Europcarin ja AVIS:n autovuokraamoiden verkkosivut:

<https://www.europcar.fi/>

<http://www.avis.fi>

Tiet ja tiemaksut

Portugalissa on toimiva moottoritieverkosto (autoestradas), jonka teistä suurin osa on maksullisia. Moottoritiet on merkitty kirjaimella A, jonka jälkeen esiintyy moottoritien numero (esim. A1). Jokainen moottoritie kulkee osittain tai kokonaan päällekkäin IP-tieverkoston (Itinerário Principal ”pääkulkureitti”) tai IC-tieverkoston (Itinerário Complementar ”täydentävä reitti”) teiden kanssa. Tällaiset päällekkäiset tiet merkitään A-kirjaimella sekä IP-koodilla tai IC-koodilla, mutta on hyvä varautua, että ne saatetaan jossain merkitä myös pelkällä A-kirjaimella. Lisäksi monet näistä teistä ovat osa Euroopan tieverkostoa (European road network), jolloin ne on merkitty myös E-kirjaimella.

Lisäksi on olemassa vähemmän käytettyjä kansallisia teitä (Estradas Nacionais), joita merkitään N-kirjaimella, alueellisia teitä (Estradas Regionais), joita merkitään R-kirjaimella sekä kunnallisia teitä (Estradas Municipais), joita merkitään M-kirjaimella.

Ainoastaan osa A-moottoriteistä (autoestradas) ovat maksullisia, joten Portugalista löytyy paljon myös maksuttomia teitä, joilla on yleensä myös vähemmän liikennettä. Monet pienemmät tiet ovat lisäksi miellyttävämpiä ajaa varjostavien puiden ja rehevämpien maisemien vuoksi.

Portugalin tietullijärjestelmä on melko monimutkainen. Tiemaksut voi suorittaa joillain moottoriteillä vielä myös käteisellä ja maksukorteilla, mutta suurilla osaa maan moottoriteistä on siirrytty kokonaan elektroniseen järjestelmään (Electronic toll only). Näillä teillä käyvät vain sähköiset maksutavat, joita ovat Easytoll, Tollcard, Tollservice sekä Via Verde.

Via Verde -järjestelmään kuuluu etälukulaite, joka laitetaan auton tuulilasiin. Ulkomaalaiset autoilijat voivat vuokrata kyseisen laitteen esimerkiksi joiltain tieasemilta, mutta myös monet autovuokraamot vuokraavat asiakkaille laitetta. Kyseinen palvelu maksaa Europcarilla 1,5€ + verot /päivä. Viikon matkalta vuokra on noin 13€. Palvelun voi tilata verkossa Europcarin sivuilla ekstrapalveluista nimellä Toll Fee Passenger Vehicles. Tullimaksujen määrä veloitetaan suoraan asiakkaan vuokrauksen yhteydessä ilmoittamalta luottokortilta. Kun autossa on etälukulaite, voi tietullien ohi ajaa pysähtymättä. Via Verde -maksutapa käy kaikilla moottoriteillä, joten se on varmin ja helpoin tapa hoitaa maksut kaikilla tietulleilla, jos ei ole vielä varma, millä moottoriteillä aikoo ajaa.

Via Verde -maksutavan merkki tietulleissa

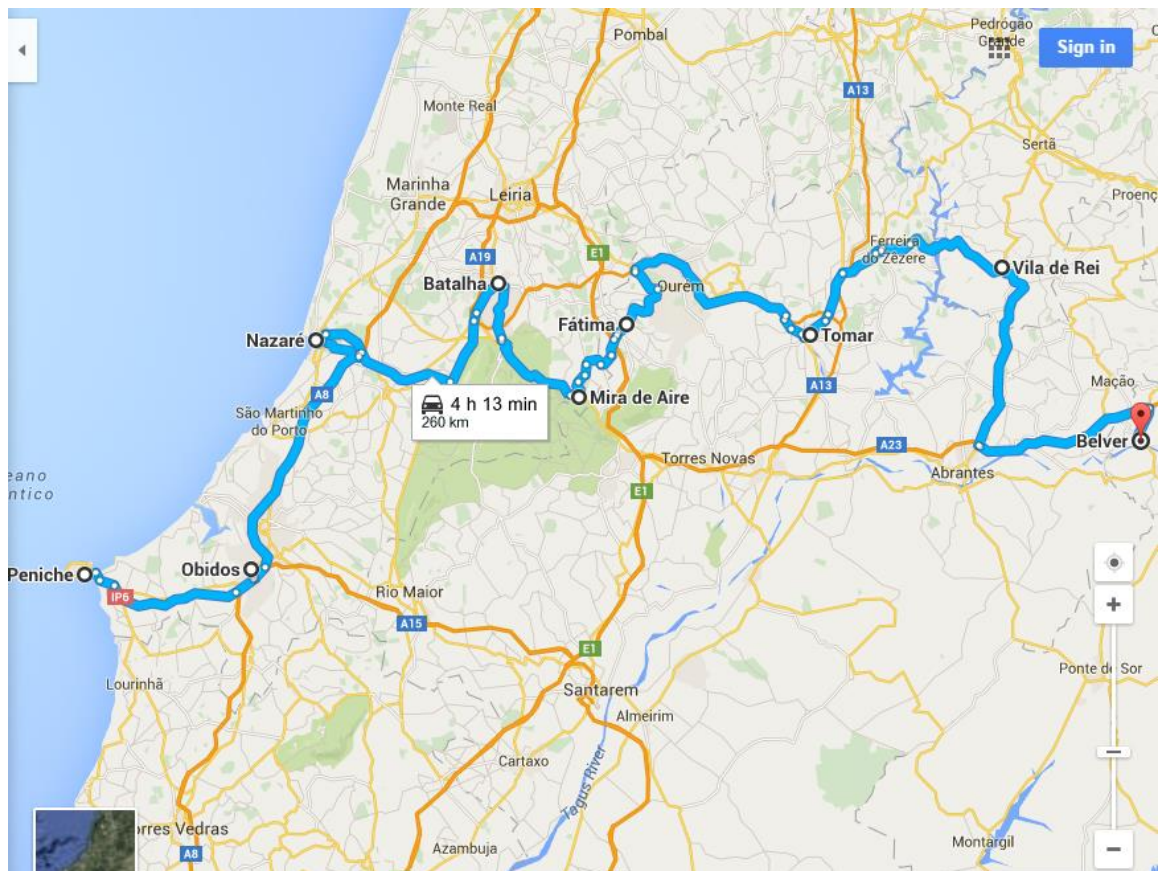
Electronic toll only -merkki elektronista maksua vaativilla tietulleissa

Tietullien maksuista voi lukea lisää Portugalin tietullin englanninkielisiltä sivuilta:

<http://portugaltolls.com/en/web/portal-de-portagens/home>

Rannikolta sisämaahan – ajoaikataulu ja -reitti

Viikon kestävä automatka alkaa Lissabonin kansainväliseltä lentoasemalta Lisbon Humberto Delgadosta. Autovuokraamo Europcarilla on yksi vuokrauspiste lentoasemalla. Lissabonista ajetaan Keski-Portugaliin ja ensimmäiseksi rannikkokaupunki Penicheen, jossa vietetään yksi yö. Penichestä matka jatkuu Óbidosin kautta Nazaréhen, joka toimii loppumatkan ajan ”tuki-kohtana” ja majoituspaikkana. Nazarést tehdään päivämatkoja sisämaan kaupunkeihin Batalhaan, Mira de Aireen, Fátimaan, Tomariin, Vila de Reihin sekä Belveriin. Myös Nazarést löytyy paljon nähtävää ja koettavaa, joten päivien päätteeksi voi hyvin kierrellä myös Nazaréssa. Viikon päätteeksi ajetaan Nazarést takaisin Lissabonin lentoasemalle.

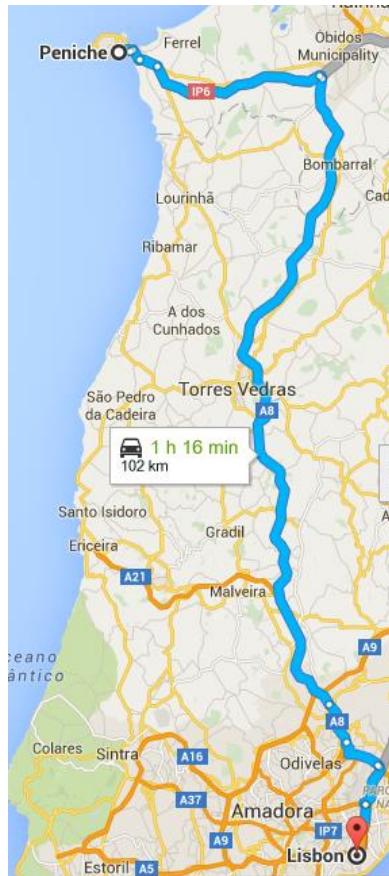
Ylläolevalle kartalle on merkitty ajettava reitti rannikolta sisämaahan. Reitti on Peniche–Óbidos–Nazaré–Batalha–Mira de Aire–Fátima–Tomar–Vila de Rei–Belver.

Koko matkan kesto	
Aika	7 päivää
Matka	924,2 km

Ajoaikataulu	
1. päivä	Lissabon – Peniche
2. päivä	Peniche – Óbidos – Nazaré
3. päivä	Nazaré – Batalha – Nazaré
4. päivä	Nazaré – Mira de Aire – Nazaré
5. päivä	Nazaré – Fátima – Tomar – Nazaré
6. päivä	Nazaré – Vila de Rei – Belver – Nazaré
7. päivä	Nazaré – Lissabon

Päivä 1 – Lissabonista Penicheen

Reitti	Lissabon (Europcarin autovuokraamo lentoasemalla) – Peniche
Kilometrit	97,7 km
Arvioitu ajoaika	1h 5min
Maksullisia tietulleja	Kyllä (A8)

Ajo-ohjeet

Lissabonin lentoasemalta lähdetään kohti pohjoista E1-tietä ajaen. Kohti Penicheä otetaan A8-moottoritie, jota ajetaan noin kolme varttia Óbidosiin asti. Siitä käännytään tielle IP6 ja jatketaan siitä Penicheen.

Penichen kalliainen niemimaa (kuva Satu Savimäki)

Linnoitus Forte de Peniche (kuva Satu Savimäki)

Penichen kaupunki-info – rantaparatiisi niemimaan reunalla

Nähtävää ja koettavaa:

1. Niemimaata ympäröivät hiekkarannat
2. Surffaus tai sen katsominen surffin MM-kisoistakin tutulla Subertubos-rannalla
3. Kaupungin linnoitus Forte de Peniche, jossa sijaitsi ennen Salazarin ja Marcelo Caetanon fasisisen diktatuurihallinnon poliittinen vankila, jossa harjoitettiin myös kommunististen vankien kidutusta
4. Cabo Carvoeiro majakkaniemi ja sen upeat näkymät

Näkymä Penichen linnoituksesta

Näkymä Cabo Carvoeiroilta (kuvat Mika Palo)

Surffin MM-kisat Subertubos-rannalla (kuva Satu Savimäki)

Syötävää:

1. Bar do Quebrado tarjoaa tuoreita merenherkkuja upealla merinäköalalla varustettuna. Omistaja itse tuo päivän saaliin ravintolaan. Ihana paikka auringonlaskun ihailuun.
2. A Sardinha tarjoaa merenantimia ja muuta herkullista Välimeren ruokaa.

Näkymä ravintola Bar do Quebradon terassilta (kuva Satu Savimäki)

Majoitus:

Halpa ja suositeltava vaihtoehto on asunnon vuokraaminen esimerkiksi Airbnb:n kautta Praia da Cova da Alfarroba -rannan läheltä. <https://www.airbnb.fi/>

Lisää Penichen nähtävyyksistä ja aktiviteeteista voi lukea osoitteessa:

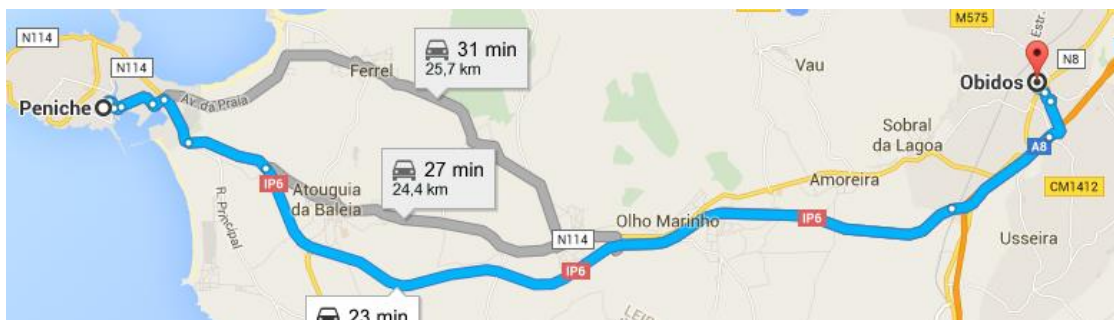
<https://www.visitportugal.com/en/node/73769>

Ranta Praia da Cova da Alfarroba (kuva Satu Savimäki)

Päivä 2 – Penichestä Óbidosin kautta Nazaréhen

Reitti	Peniche – Óbidos
Kilometrit	24,8 km
Arvioitu ajoaika	23min
Maksullisia tietulleja	Ei

Ajo-ohjeet

Penichestä lähdetään kohti länttä ja Óbidosia IP6-tietä pitkin.

Óbidosin kaupunki-info – linnan suojissa piilevä pikkukylä

Nähtävää ja koettavaa:

1. Välimerelliset valkoiset kalkkitalot ja mutkittelevat kujat
2. Kaupungin linna ja sen muurit
3. Opastettu kierros kaupungissa
4. Keskiaikaiset markkinat ja suklaafestivaalit kesällä
5. Ginja-kirsikkaliköörin maistaminen

Lisää Óbidosin tarjonnasta voi lukea osoitteessa:

<http://www.obidosportugalguide.com/index.html>

Óbidosin kapeita kujia ja kalkkitaloja (kuvat Satu Savimäki)

Óbidosin linna (kuva Satu Savimäki)

Ginja-liköörin maistelua (kuva Satu Savimäki)

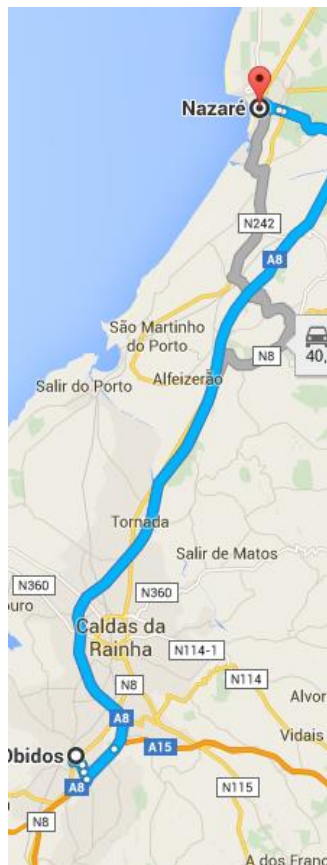

Suklaafestivaalien taidonnäyte suklaakarhu (kuva Satu Savimäki)

Opastettu kierros Óbidosissa (kuva Satu Savimäki)

Reitti	Óbidos – Nazaré
Kilometrit	40,5 km
Arvioitu ajoaika	31min
Maksullisia tietulleja	Kyllä (A8)

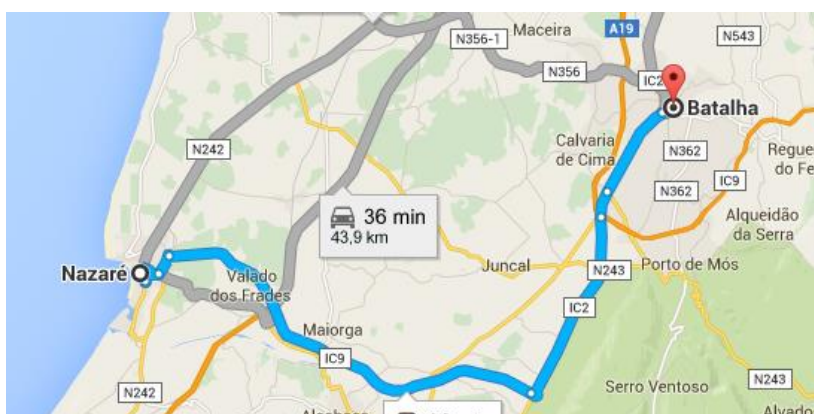

Ajo-ohjeet

Óbidosista lähdetään pohjoista ja Nazaréta kohti A8-moottoritietä pitkin. Tätä tietä ajetaan noin 20min, minkä jälkeen otetaan tie N8-5 kohti Nazaréta.

Päivä 3 – Batalha

Reitti	Nazaré – Batalha – Nazaré
Kilometrit	33,5 km/suunta
Arvioitu ajoaika	31min/suunta
Maksullisia tietulleja	Ei

Ajo-ohjeet

Nazarésta Batalhaan ajetaan IC9-tietä länttä kohti ja sitten IC2-tietä pohjoista kohti.

Batalhan kaupunki-info – luostarikaupunki

Nähtävää ja syötävää:

1. UNESCO:n maailmanperintökohde Batalhan luostari
2. Paikallista ruokaa ja laajan viinivalikoiman tarjoava Burro Velho -ravintola. Paikallinen tunnelma ja erittäin ystävällinen palvelu

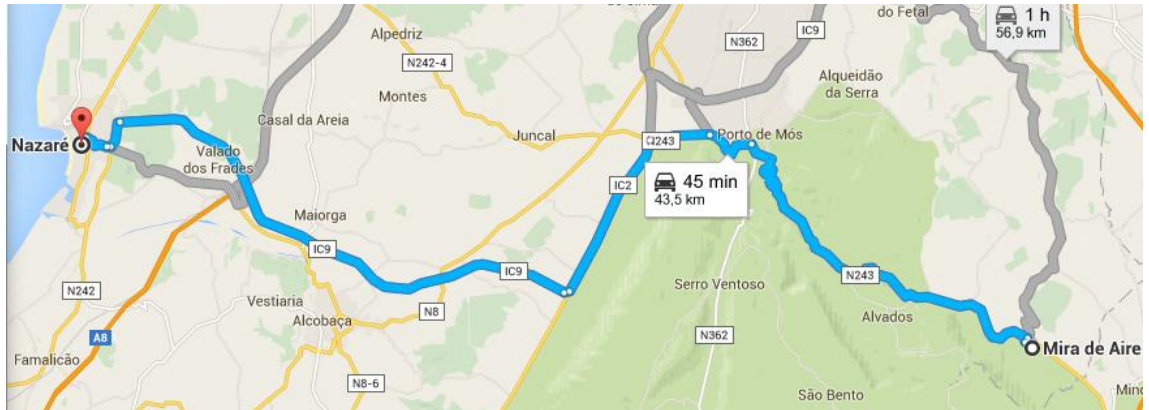
Lisää Batalhasta voi lukea osoitteessa: <http://www.travel-in-portugal.com/batalha>

Batalhan luostari (kuvat UNESCO)

Päivä 4 - Mira de Aire

Reitti	Nazaré – Mira de Aire - Nazaré
Kilometrit	43,5 km/suunta
Arvioitu ajoaika	45min/suunta
Maksullisia tietulleja	Ei

Ajo-ohjeet

Nazarésta Mira de Aireen lähdetään länttä kohti teitä IC9, IC2, N243 käyttäen.

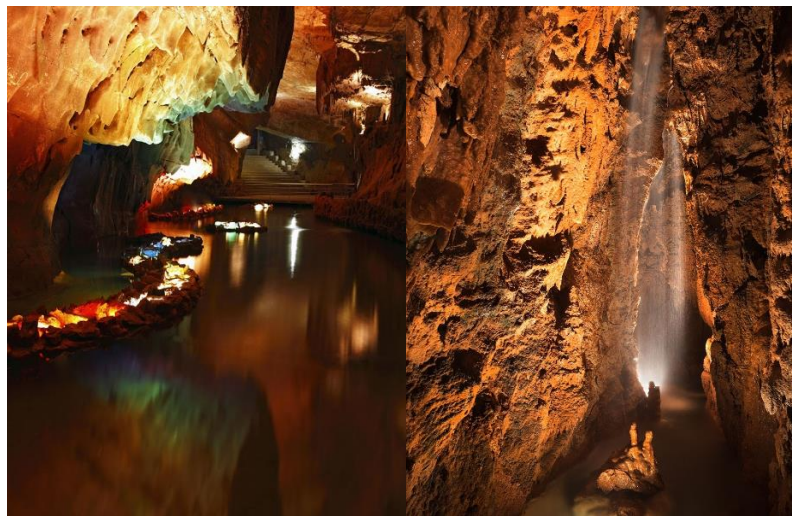
Mira de Airen kaupunki-info – luonnon ihmeitä

Nähtävää:

1. Gruta de Moinhos Velhos -tippukiviluolat. Luoliin pääsee opastetulla kierroksella, joka laskeutuu 683 askelta ylhäältä alas. Luolat ovat yksi Portugalin seitsemästä luonnonihmeestä.

Lisää Gruta de Moinhos Velhos -tippukiviluolista voi lukea osoitteessa:

<http://liveportugal.pt/en/mira-de-aire-caves/>

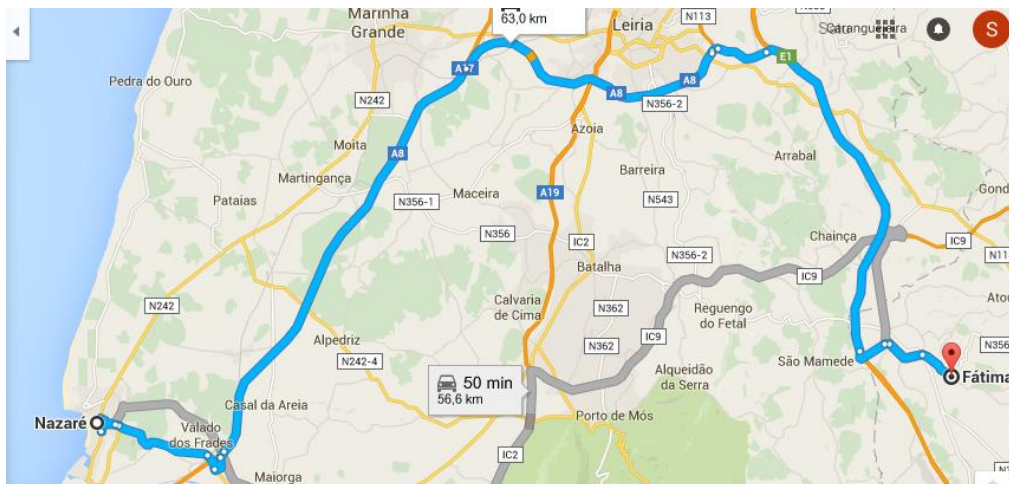

Grutas de Mira -tippukiviluolat (kuvat Grutas Mira de Aire)

Päivä 5 - Fátima ja Tomar

Reitti	Nazaré – Fátima
Kilometrit	63 km
Arvioitu ajoaika	45min
Maksullisia tietulleja	Kyllä (A1 ja A8)

Ajo-ohjeet

Nazaréstä Fátimaan lähdetään kohti pohjoista ja sitten länttä A8-moottoritietä pitkin ja sitten A1-moottoritietä etelään.

Fátiman kaupunki-info – pyhän lähellä

Nähtävää ja koettavaa:

1. Tunnelma kristityille tärkeässä pyhiinvaelluspaikassa
2. Fátiman ilmestys oli katolisen kirkon myöhemmin Neitsyt Mariaksi tulkitsema ilmestys, joka tapahtui Portugalissa Fátiman kaupungin lähistöllä ensimmäisen kerran 13. toukokuuta 1917 ja jonka kokivat kolme paimentolaislasta. Fátiman kolme salaisuutta on selvitettävissä Fátiman pyhiinvaelluskaupungissa.
3. Neitsyelle omistettu Fátiman kirkko ja basilikatorni

Fátimasta voi lukea osoitteessa:

<https://portugal.com/portugal/cities/fatima>

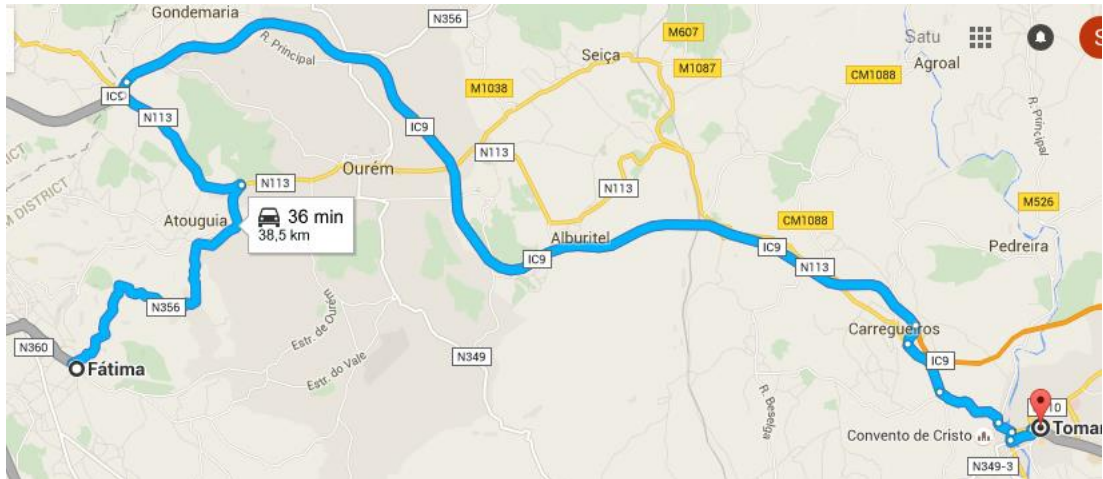

Fátiman kirkko ja basilikatorni (kuva Agostinho Lopes/FlickrCC)

Fátiman pyhiinvaelluspaikan neitsyspatsastehdas Fábrica (kuva Mika Palo)

Reitti	Fátima – Tomar
Kilometrit	38,5 km
Arvioitu ajoaika	36min
Maksullisia tietulleja	Ei

Ajo-ohjeet

Fátimasta Tomariin ajetaan teitä N356 ja IC9 länteen päin.

Tomarin kaupunki-info – temppelikaupunki

Nähtävää ja syötävää:

1. UNESCO:n maailmanperintökohde Kristuksen luostari ja temppelikerrojen linna
2. Viininmaistelu viinitilalla Casal das Freirasissa
3. Tomarin synagoga
4. Pegõesin 1600-luvulta peräisin oleva vesijohtosilta
5. Paikallistenkin keskuudessa suosittu ravintola O Tabuleiro

Tomarin kaupungin tarjonnasta voi lukea lisää osoitteessa:

<https://www.visitportugal.com/en/node/73772>

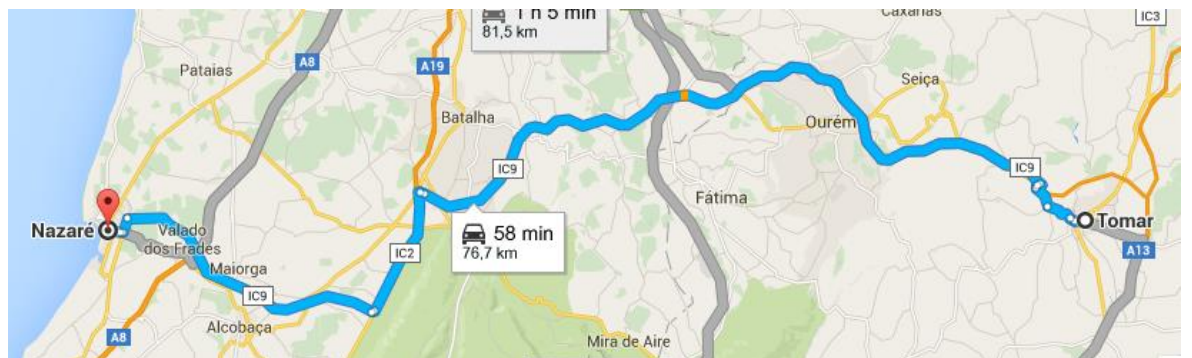
Tomarin vesijohtosilta Pegões (kuvat Satu Savimäki)

Kristuksen luostari ja tempeliiherrojen linna (kuvat Satu Savimäki)

Reitti	Tomar – Nazaré
Kilometrit	76,7 km
Arvioitu ajoaika	58min
Maksullisia tietulleja	Ei

Ajo-ohjeet

Tomarista ajetaan Nazaréhen käyttäen ensin IC9-tietä itää kohti, sitten IC2-tietä etelää kohti ja lopuksi taas IC9-tietä itään kohti Nazaréta.

Päivä 6 - Vila de Rei ja Belver

Reitti	Nazaré – Vila de Rei
Kilometrit	113 km
Arvioitu ajoaika	1h 29min
Maksullisia tietulleja	Kyllä (A13)

Ajo-ohjeet

Vila de Reihin ajetaan Nazaréstä käyttäen ensin IC9-tietä länteen päin, seuraavaksi IC2-tietä pohjoiseen ja taas IC9-tietä länteen. Viimeiseksi otetaan A13-moottoritie pohjoiseen ja N238-tie Vila de Reihin.

Vila de Rein kaupunki-info – historian ja luonnon keskellä

Nähtävää ja koettavaa:

1. Kaupunkia ympäröivä kuusipuumetsikkö
2. Penedo Furado -jokiranta ja pieni vesiputous
3. Pego das Cancelas -jokiranta
4. Rautakaudelta peräisin oleva linnoitettu ja muurien ympäröimä kelttiläisalue Castro de São Miguel, joka on kansallinen monumentti

Syötävää:

Tyypillisiä paikallisuokia ovat kalakeitto, paistettu vuohenpoikanen ja bucho recheado eli täytetty possunvatsa. Jälkiruoaksi kannattaa maistaa hunajakakkua tai riisivanukasta. Näitä ruokalajeja löytää useasta kaupungin ravintolasta.

Vila de Reistä löytyy tietoa kaupungin portugalinkielisiltä sivuilta: <http://www.cm-viladerei.pt/> sekä TripAdvisorista.

Castro de São Miguel (kuvat Freguesia de Vila de Rei)

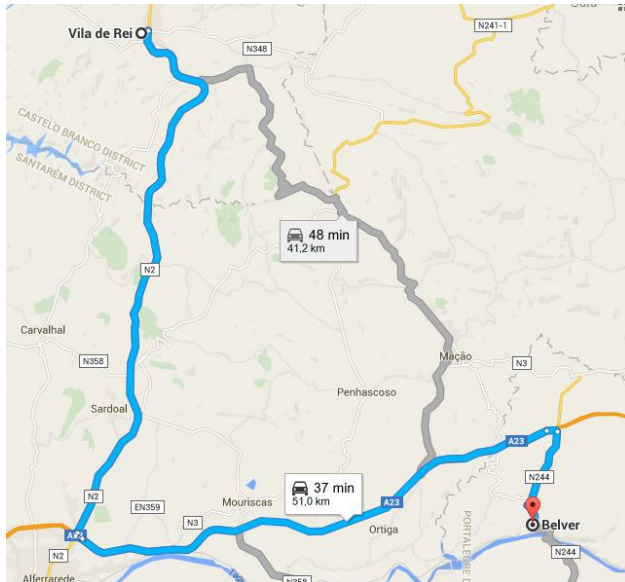
Penedo Furado (kuvat ecos de pedra/FlickrCC)

Vila de Rein kuusipuumetsikköä

Pego das Cancelas (kuvat Agostinho Lopes/FlickrCC)

Reitti	Vila de Rei – Belver
Kilometrit	51 km
Arvioitu ajoaika	37min
Maksullisia tietulleja	Kyllä (A23)

Ajo-ohjeet

Vila de Reistä ajetaan Belveriin N2-tietä etelään ja A23-moottoritietä länteen Belveriin asti.

Belverin kaupunki-info – arkeologiaa ja arkkitehtuuria

Nähtävää ja koettavaa:

1. Belverin linna
2. Anta do Penedo Gordo -kivipaasimuodostelma

Belveristä löytyy tietoa sen portugalinkielisiltä sivuilta: <http://www.jf-belver.pt/>

Belverin linnasta englanninkielisiltä sivuilta: <http://godiscoverportugal.com/castle-belver/> sekä TripAdvisorista

Belverin linna (kuva Junta de Freguesia de Belver)

Anta do Penedo Gordo (kuva Antero Pires/FlickrCC)

Reitti	Belver – Nazaré
Kilometrit	147 km
Arvioitu ajoaika	1h 28min
Maksullisia tietulleja	Kyllä (A1, A8 ja A23)

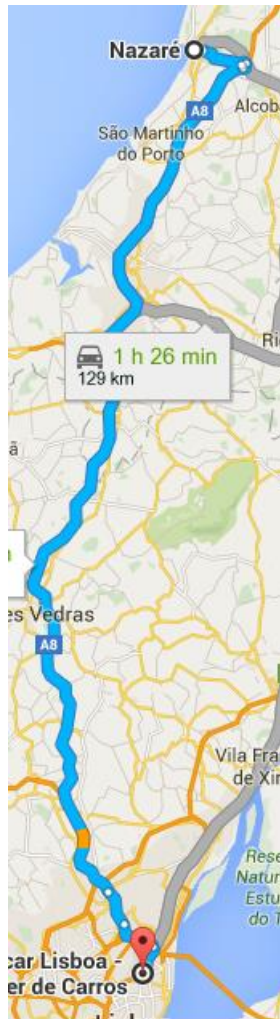

Ajo-ohjeet

Belveristä Nazaréhen ajetaan ensin A23-moottoritietä itään päin, sitten A1-moottoritietä pohjoiseen ja A8-moottoritietä itään. Lopuksi saavutaan Nazaréhen N8-5 tietä pitkin.

Päivä 7 - takaisin Lissaboniin

Reitti	Nazaré – Lissabon (Europcarin autovuokraamo lentoasemalla)
Kilometrit	118 km
Arvioitu ajoaika	1h 16min
Maksullisia tietulleja	Kyllä (A8)

Ajo-ohjeet:

Nazaréstä takaisin Lissabonin lentoasemalle ajetaan A8-moottoritietä etelään.

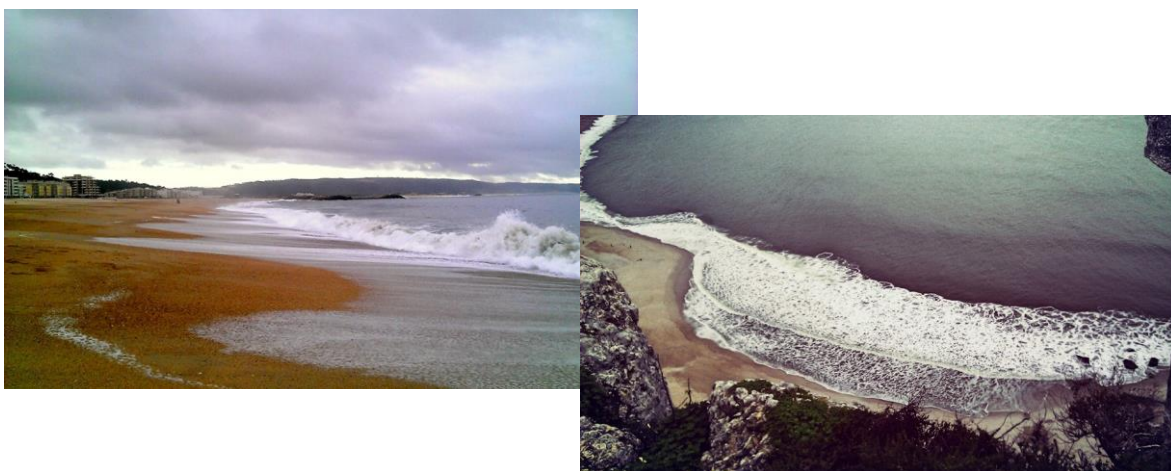
Nazaré tukikohtana

Nazaré sijaitsee maan keskiosassa, kätevässä paikassa erityisesti Portugaliin aikovien automatkailijoiden kannalta, sillä sieltä on helppo tehdä matkoja myös muualle Keski-Portugaliin. Nazaré toimii tukikohtana automatkalle. Siellä on tarkoitus yöpyä viisi yötä boutiquehotelli Miramar Hotel & Spassa. Hotelli tarjoaa merinäköalan, kylpyläkokemuksen sekä paikallisen ruokailu- ja viinikokemuksen näköalaravintolassa samassa paketissa.

Miramar Hotel & Spa (kuva Mika Palo)

Nazaré on vanha kalastajakylä, jonka perinteitä monet paikalliset kyläläiset vieläkin noudattavat. Kaupunki tarjoaa myös mahtavat puitteet surffauksen harrastajille. Ammattisurffaaja Garrett McNamara surffasi Nazaréssa maailmanhistorian isoimman aallon. Sítion niemenkärjestä voi nähdä henkeäsalpaavan näkymän Praia do Nortelle, joka on myös surffaajien suosiossa. Sinne pääsee jyrkkää rinnettä pitkin nousevalla mäkihissillä, mikä on sekin upea kokemus. Samalta niemeltä löytyy São Miguel Arcanjon linnake 1500-luvulta.

Nazarén hiekkaranta (kuvat Satu Savimäki)

Kalastajakylän kalastaja

Nazarén kaupunkikuvaa (kuvat Satu Savimäki)

Kylpyläkeskus Thalasso tarjoaa erilaisia hyvinvointipalveluja hyödyntäen Nazarén meriveden suurta kivennäismäärää ja sen terveyttä edistäviä ominaisuuksia. Vesi sisältää runsaasti mineraaleja, joiden on todettu auttavan allergioita, astmaa, verenkiertoa sekä ihosairauksia. Thalasso on ainutlaatuinen rentouttava kokemus Nazaréssa.

Thalasson tarjontaa (kuva Mika Palo)

Nazaréssa kannattaa käydä kuuntelemassa myös portugalilaista kansanmusiikkia fadoa. Fado on osa Unescon aineetonta kulttuuriperintöä. Fado merkitsee portugalilaisille samaa kuin tango argentiinalaisille tai flamenco espanjalaisille ja se kertoo useimmiten intohimosta, tuskasta, yksinäisyydestä tai kaipuusta, jolle onkin portugalin kielessä oma sanansa *saudades*. Fado on sielukasta musiikkia usein portugalilaisen kitaran ja klassisen kitaran säestyksellä, ja laulajan

tärkeimpänä tehtävänä on ilmaista aidosti palavia tunteitaan. Nazaréssa fadoa voi käydä kuuntelemassa ravintola Maria do Marissa, jossa omistaja itse Maria laulaa fadoa illan myöhäistunneilla. Silloin tällöin myös hotelli Miramar Hotel & Spassa käy vierailevia fado-laulajia.

Nazarésta voi lukea lisää osoitteessa:

<https://www.visitportugal.com/en/node/73770> sekä <http://www.subltour.com/fi/>

Miramar Hotel & Spasta:

<http://www.miramarnazarehotels.com/en/home-en>

Thalasso-kylpylästä:

<http://www.thalassoportugal.com/en/>

Lisäksi kannattaa tutustua SUBLU Tour Portugalin suomenkielisiin Facebook-sivuihin:

<https://www.facebook.com/subltourportugalsuomi/>

Nazarén aaltoja (kuva Satu Savimäki)

Loppuun

Hyödyllisiä sanontoja autoilijalle Bom dia ja Obrigadon lisäksi...

Eu gostaria de alugar um carro por uma semana. = Haluaisin vuokrata auton viikoksi.

Onde é posto de gasolina mais perto? = Mistä löydän lähimmän huoltoaseman?

Estou sem combustível. = Minulta on bensa loppu.

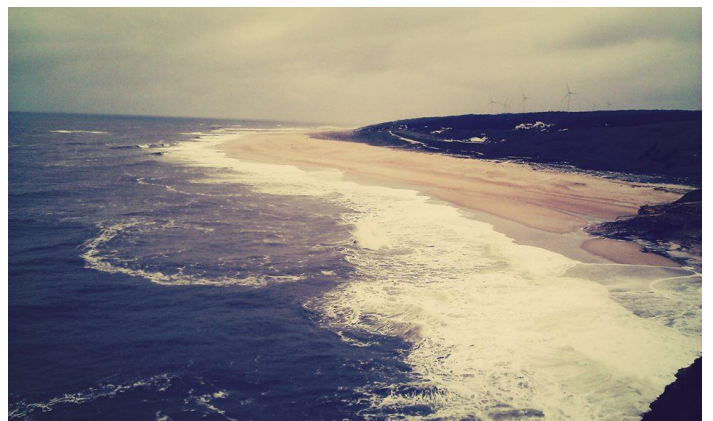
Posso estacionar aqui? = Voinko parkkeerata tähän?

Meu carro não dá partida. = Autoni ei käynnisty.

Eu tenho um pneu furado. = Autostani puhkesi rengas.

*Infinita highway, a vida é uma eterna viagem
Deixo o vento vento escolher pela frente
O mundo pra conhecer
Ver a estrada pelo retrovisor
Cidade em cidade, colecionando histórias eu vou
A mão da bagagem na linha do horizonte
Asfalto encontra o céu
(Cartel Mcs)*

*Loputon moottoritie, elämä on
loputon matka
Annan tuulen,
tuulen valita edessä olevan
Maaailman, johon tutustun
Näen tien takapeilistä
Kaupunki kaupungilta tarinoi-
ta keräillen kuljen
Käsimatkatavarat horisontissa
Asfaltti kohtaa taivaan
(suom.)*

Nazaré (kuva Satu Savimäki)